

Suomalaisten rantauimakoulujen laatu- ja turvallisuuskartoitus

Niko Nieminen & Max Wiberg

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Idrott & hälsopromotion 2010
Identifikationsnummer:	12967 & 12909
Författare:	Max Wiberg & Niko Nieminen
Arbetets namn:	Finländska strandsimskolornas säkerhet- och kvalitet-kartläggning
Handledare (Arcada):	Riitta Vienola
Uppdragsgivare:	Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund
<p>Sammandrag:</p> <p>Undersökningens syfte var att kartlägga de Finska strandsimskolornas säkerhet och kvalitet. Eftersom det finns få undersökningar om ämnet har vi i planeringsskedet använt diskussioner och slutsatser som baserar sig på dem i samarbete med Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbund (FSL). På basis av detta har vi formulerat följande forskningsfrågor: 1. Vad är viktigt i en säker och högklassad strandsimskola? 2. Hurdana säkerhetsrutiner är i användning i strandsimskolan? 3. Hur fungerar arbetsgivarens och den ansvariga simlärarens växelverkan? Målsättningen med arbetet var att hitta bra idéer och tillvägagångssätt, samt att få en helhetsbild på hur riktlinjerna och rekommendationerna för strandsimskolor följs. Vi har jämfört resultaten med FSL:s och myndigheternas officiella rekommendationer och riktlinjer. Vi använde kvantitativ metod i undersökning i form av en enkätstudie. Enkäten skickades till 70 ansvariga simlärare i Finland. Det omfattande frågeformuläret har upprättats i samarbete med FSL. Frågeformuläret och ett följebrev skickades till deltagarna via e-post. Undersökningen genomfördes nätbaserat och de användbara 31 frågeformulär tog vi emot i september 2013. Frågeformuläret innehöll både slutna och öppna frågor som analyserades med Excels kalkylprogram och kvalitativa metoder. Med tanke på det lindriga urvalet (n=31) kunde man ändå märka intressanta men oroväckande svar. Det visade sig att det finns strandsimskolor där det inte finns överensstämmelse med gällande föreskrifter. Även följandet av FSL:s och myndigheternas officiella rekommendationer och riktlinjer var otillräckliga. Den viktigaste variabeln var arbetserfarenheten som simlärare. Resultaten visade att de mer erfarna simlärarna (58 %) tog säkerhets- och kvalitetsfrågor bättre i beaktandet än de mindre erfarna simlärare. Detta kan vi dock inte påstå med säkerhet, eftersom vi inte använde ett statistik program i analysfasen och urvalet (n = 31) var så lindrigt. Forskningen kan i framtiden utnyttjas i FSL:s utvecklingsarbete och strandsimskolornas säkerhet och kvalitet bör undersökas och övervakas i framtiden.</p>	
Nyckelord:	Strandsimskola, kvalitet, säkerhet, interaktion, säkerhetsrutiner, attitydfostran
Sidantal:	69
Språk:	Finska
Datum för godkännande:	5.3.2014

Arcada	
Degree Programme:	Sports & health promotion 2010
Identification number:	12967 & 12909
Author:	Max Wiberg & Niko Nieminen
Title:	A quality and safety survey of Finnish outdoor swimming schools
Supervisor (Arcada):	Riitta Vienola
Commissioned by:	The Finnish Swimming Teaching and Lifesaving Federation
<p>Abstract:</p> <p>The purpose of the study was to evaluate safety and quality in outdoor swimming schools. This subject had little previous studies, so the research design is based on the discussions and conclusions drawn by them in cooperation with the Finnish Swimming Teaching and Lifesaving Federation (FSL). Based on this, we set our research questions: 1. What is important in a safe and high-quality outdoor swimming school? 2. What safety routines are used in outdoor swimming schools? 3. How do interaction between the employer and the responsible swimming teacher work? The goal was to find good ideas, operation models and to get a picture of how well FSL's and authorities guidelines and recommendations are followed. We used the quantitative research model with a questionnaire that was cooperatively done with FSL. The questionnaire was sent to 70 responsible swimming teachers in outdoor swimming schools around Finland. The questionnaires were sent via e-mail. We received 31 useful questionnaires in September 2013. The questionnaire included both closed and open questions, which we analyzed with Excel spreadsheet and qualitative methods. Considering the low sample amount (n=31), we found interesting but worrying answers. Results showed that there are outdoor swimming schools, where is no compliance with the relevant regulations. Also, following FSL's and authority recommendations and guidelines were inadequate. The most important variable through the responses turned out to be responsible swimming teachers work experience as outdoor swimming teachers. Responses revealed that more experienced responsible swimming teachers (58 %) concerns more effectively about safety and quality. This, however can't be said with certainty, because of our low sample amount (n=31) and analyze method. Results could be used in FSL: s development work. We think this subject should be monitored and explored more in the future.</p>	
Keywords:	Outdoor swimming schools, quality, safety, interaction, safety routines, attitude education
Number of pages:	69
Language:	Finnish
Date of acceptance:	5.3.2014

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Liikunta & terveyden edistäminen 2010
Tunnistenumero:	12967 & 12909
Tekijä:	Max Wiberg & Niko Nieminen
Työn nimi:	Suomalaisten rantauimakoulujen laatu- ja turvallisuus-kartoitus
Työn ohjaaja (Arcada):	Riitta Vienola
Toimeksiantaja:	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry.
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa Suomalaisten rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua. Aihetta on tutkittu vähän joten tutkimuksen suunnittelun pohjana ovat keskustelut ja niistä tehdyt johtopäätökset yhteistyössä Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton kanssa (SUH). Tämän pohjalta asetimme tutkimuskysymyksemme: 1. Mikä on tärkeää turvallisessa ja laadukkaassa rantauimakoulussa? 2. Mitä turvallisuus rutiineja rantauimakoulussa on käytössä? 3. Miten työnantajan ja vastaavan uimaopettajan vuorovaikutus toimii? Tavoitteenamme oli löytää hyviä ideoita ja toimintamalleja sekä saada kokonaiskuva siitä kuinka hyvin ohjeita ja suosituksia noudatetaan suomalaisissa rantauimakouluissa. Olemme verranneet tuloksia Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton sekä viranomaisten suosituksiin ja ohjeisiin. Käytimme kvantitatiivista (määrällistä) survey-tutkimusta jossa lähetimme kyselylomakkeen 70 rantauimakoulun vastaavalle uimaopettajalle ympäri Suomea. Turvallisuutta ja laatua laajasti kartoittava kyselylomake oli laadittu yhteistyössä SUH:n kanssa. Kyselylomake lähetettiin sähköpostitse saatekirjeen kanssa. Kysely toteutettiin verkkokyselynä ja käyttökelpoiset, 31 täytettyä lomaketta, vastaanotimme syyskuun alussa 2013. Lomakkeessa oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä, jotka analysoimme Excel- taulukkolaskentaohjelmalla ja kvalitatiivisin menetelmin. Ottaen huomioon otoksen vähäisen määrän, tuloksista löytyi mielenkiintoisia, mutta huolestuttavia vastauksia. Tuloksien perusteella on rantauimakouluja, joissa ei lainkaan noudateta asiaan kuuluvia säädöksiä. Myös SUH:n suositusten ja viranomaisohjeiden noudattaminen oli puutteellista. Vastauksissa merkittävimmäksi muuttujaksi osoittautui vastaajien työkokemus uimaopettajana rantauimakouluissa. Tuloksista voitiin havaita, että kokeneemmat vastaavat uimaopettajat (58 %) ottavat turvallisuuteen ja laatuun liittyvät kysymykset paremmin huomioon. Tätä emme kuitenkaan voi todeta varmuudella, koska emme käyttäneet tilastollista ohjelmaa analyysivaiheessa ja otoksen (n=31) määrä oli niin pieni. Tutkimustuloksia voisi tulevaisuudessa hyödyntää SUH:n kehittämistyössä ja rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta tulisi mielestämme seurata ja tutkia enemmän tulevaisuudessa.</p>	
Avainsanat:	Rantauimakoulu, laatu, turvallisuus, vuorovaikutus, turvallisuusrutiinit, asennekasvatus
Sivumäärä:	69
Kieli:	Suomi
Hyväksymispäivämäärä:	5.3.2014

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	10
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	12
2.1	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry.....	12
2.2	Uimataidon ja rantauimakoulujen historiaa	13
2.2.1	<i>Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto perustetaan ohjaamaan uimaopetus- ja hengenpelastustyötä</i>	15
3	LAIT JA OHJEET RANTAUIMAKOULUISSA	16
3.1	Lait ja viranomaisohjeet	16
3.2	Kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja	18
3.3	Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton suositukset rantauimakouluja varten ...	19
3.3.1	<i>Uimarantojen luokittelu</i>	19
3.3.2	<i>Uimarantojen varustelu</i>	20
3.4	Rantauimakoulun käytännön järjestelyt	23
3.4.1	<i>Uimaopettajan omat tiedot ja taidot</i>	23
3.4.2	<i>Uimakoulun suunnittelu</i>	25
3.4.3	<i>Tiedottaminen uimakouluista</i>	26
3.4.4	<i>Vastuukysymykset</i>	26
3.5	Erityispiirteet rantauimakouluissa	27
3.5.1	<i>Vesi muuttavana tekijänä</i>	28
3.5.2	<i>Turvallinen ja viihtyisä opetusalue</i>	29
3.5.3	<i>Opetusalueen rajaaminen</i>	30
3.5.4	<i>Ryhmän säännöt ja nimenhuuto turvallisen ilmapiirin ja toiminnan rakentajina</i>	30
3.5.5	<i>Leikit, opetusvälineet ja kuivaharjoittelu rantauimakouluissa</i>	31
3.5.6	<i>Vesiturvallisuus- ja asennekasvatus rantauimakoulun yhteydessä</i>	32
4	TUTKIMUKSEN KÄSITTEET	34
4.1	Laatu ja turvallisuus	34
4.2	Vuorovaikutus	34
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYSTEN ESITTÄMINEN	36
6	TUTKIMUSSTRATEGIAN VALINTA	37
6.1	Kyselylomakkeen laatiminen	37
6.2	Aineiston keruu ja eettiset näkökohdat	38
6.3	Aineiston analysointi	39
7	TUTKIMUSTULOKSET	41

7.1	Uimaopettajan turvallisuusrutiinit	42
7.2	Ranta-uimakoulujen laatu ja turvallisuus	43
7.3	Työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus	47
8	POHDINTA.....	50
8.1	Aineisto ja menetelmä	50
8.2	Uimaopettajan turvallisuusrutiinit	54
8.3	Ranta-uimakoulujen laatu ja turvallisuus	59
8.4	Työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus	61
8.5	Yhteenveto	62
	LÄHTEET	64
	LIITTEET	69

Kuviot

Kuvio 1. Esimerkki vähimmäisvarustetusta uimarannasta (Opetusministeriö 2006, s. 13).....	21
Kuvio 2. Esimerkki uimarannan lisävarusteista (Opetusministeriö 2006, s. 14).....	22
Kuvio 3. Esimerkki ilmoitustaulusta (Opetusministeriö 2006, s.53).....	22
Kuvio 4. Opetuksen suunnitteluun kuuluvat osa-alueet (Hakamäki ym. 2011 s.80).....	25
Kuvio 5. Kolbin kehä (Egidius henry 1999, s. 122).....	54
Kuvio 6. Havssimmare merkki (Svenska Yle 2009).....	60

Taulukot

Taulukko 1. Uimakoulujen oppilaat, merkkisuoritukset sekä kandidaatin ja maisterin tutkinnot kesäkausina 1957-1966. (Ilmanen 2006 s. 76).....	15
Taulukko 2. Uimavedelle asetettuja laatuvaatimuksia (Zacheus 2003 s. 15).....	29
Taulukko 3. 23. Onko uimakoulussa asennekasvatusta vesiturvallisuudesta?.....	42
Taulukko 4. 44. Onko uimakoulualue rajattu?.....	42
Taulukko 5. 68. Ilmoitetaanko saavutuksista/uimataidoista johonkin?.....	42
Taulukko 6. 12. Kun tarvitsen sijaista, onko hän aina 18 vuotta täyttänyt koulutettu uimaopettaja?.....	43
Taulukko 7. 13. Tiedotatteko pidettävistä uimakouluista?.....	43
Taulukko 8. 17. Informoidaanko oppilaiden vanhempia uimakoulutiedotteella ennen uimakoulua?.....	44
Taulukko 9. 25. Onko teillä turvallisuusasiakirjaa?.....	44
Taulukko 10. 26. Oletko tutustunut turvallisuusasiakirjaan?.....	44
Taulukko 11. 27. Oletteko tehneet riskianalyysin?.....	44
Taulukko 12. 29. Oletteko tehneet turvallisuussuunnitelman?.....	45
Taulukko 13. 30. Työnjako onnettomuuden sattuessa?.....	45
Taulukko 14. 42. Onko sinulla sellainen (EA-kortti)?.....	45
Taulukko 15. 43. Pitäisikö kortin mielestäsi olla pakollinen.....	45
Taulukko 16. 85. Poikkeavatko mielestäsi turvallisuusjärjestelyt rantauimakouluissa hallissa pidettävistä uimakouluista?.....	46

Taulukko 17. 9. Saatko avustajan tarpeen vaatiessa?.....	47
Taulukko 18. 10. Kenen vastuulla avustajan hankkiminen on?.....	47
Taulukko 19. 56. Oletko joutunut näyttämään rikosrekisteriotteen?.....	48
Taulukko 20. 69. Ovatko sinulle selvää milloin lapset ovat sinun vastuullasi ja milloin ei?.....	48
Taulukko 21. 74. Toimiiko vuorovaikutus mielestäsi työnantajan kanssa hyvin?.....	48
Taulukko 22. 75. Onko teillä tapaamisia?.....	48
Taulukko 23. 76. Voisiko tapaamisia mielestäsi olla enemmän?.....	49
Taulukko 24. 77. Onko työnantajasi mielestäsi aktiivisesti mukana uimakoulusuunnittelussa?.....	49
Taulukko 25. 78. Koetko voivasi helposti kääntyä työnantajan puoleen tarvittaessa?..	49

ALKUSANAT

Tutkimuksemme tilaaja on Suomen Uimaopetus – ja Hengenpelastusliitto. Kiitokset SUH:n koulutussuunnittelija Tero Savolaiselle, joka antoi meille mahdollisuuden toteuttaa opinnäytetyömme osana SUH:n toimintaa.

Haluamme myös kiittää ohjaajaamme, Arcadan opettajaa Riitta Vienolaa luottamuksesta ja rakentavasta kritiikistä. Niukasta aikataulustaan huolimatta hän on paneutunut ohjaamiseen ja ollut tinkimätön tutkimuksemme laadun ylläpitämisessä.

Erityiskiitokset haluamme osoittaa Jamina Bergholmille kärsivällisyydestä kielellisessä tuessa, majoituksesta, muonituksesta ja luottamuksesta onnistumiseemme.

Tutkimuksemme toteuttaminen on ollut pitkä ja mutkikas tie. Tutkimusprosessi on opettanut meille nöyryyttä, kärsivällisyyttä ja kehittänyt ammatillista osaamistamme.

Espoossa 26.1.2014

Niko Nieminen & Max Wiberg

1 JOHDANTO

Uimataitoa pidetään Suomessa kansalaistaitona ja tämän taidon oppiminen kuuluu jokaisen lapsen perusoikeuksiin. Tämän takia kaikilla ihmisillä pitäisi olla sekä turvallinen että laadukas opetus- ja oppimisympäristö jossa uimataitoa voi harjoitella. Suomessa hukkuu vuosittain noin 200 ihmistä. Tätä lukumäärää on mahdollista vähentää tarjoamalla ihmisille laadukasta uimaopetusta turvallisissa olosuhteissa sekä lisäämällä asennekasvatusta vesiturvallisuuteen liittyvissä asioissa. (Miettinen 1999 s. 315 & Onnettomuustutkimuskeskus 2011 s. 131–132)

Uimaopetus tapahtuu joko uimamaltaalla tai rannalla. Näissä oppimisympäristöissä onnettomuusriskin määrä on suuri, ja varsinkin pienet lapset voivat menettää kontrollinsa veden ominaisuuksien päästessä yllättämään. Heti alussa on tärkeää selvittää oppijoille tarkat käyttäytymissäännöt ja muut turvallisuusohjeet. Rannoilla on enemmän huomiota otettavia turvallisuusriskejä kuin uimahalleissa, josta johtuen niiden turvallisuutta ja laatua on syytä tutkia.

Tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa Suomalaisten rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua. Käytimme kvantitatiivista menetelmää, jossa lähetimme kyselylomakkeen rantauimakoulujen vastaaville uimaopettajille. Teoreettisena lähtökohtana ja pohjana kyselylomakkeen laatimiselle käytimme Suomen Uimaopetus – ja Hengenpelastusliiton sekä viranomaisten ohjeita ja suosituksia. Aikaisempia tutkimuksia aiheesta on vähän joten tutkimuskysymysten pohjana ovat keskustelut ja niistä tehdyt johtopäätökset yhteistyössä Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton kanssa. Työn keskeisiä käsitteitä ovat: rantauimakoulu, turvallisuus, laatu, vuorovaikutus, turvallisuusrutiinit ja asennekasvatus. Tämän pohjalta laadimme kolme keskeistä tutkimuskysymystä koskien rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta:

1. Mikä on tärkeää turvallisessa ja laadukkaassa rantauimakoulussa?
2. Mitä turvallisuus rutiineja rantauimakoulussa on käytössä?
3. Miten työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus toimii?

Kiinnostuksemme uimakoulujen laatuun ja turvallisuuteen on lähtöisin omasta ammatistamme uimaopettajana ja yhteistyöstämme Suomen Uimaopetus – ja Hengenpelastus

liiton kanssa. Olemme molemmat olleet aktiivisesti uimaopettajan ammatissa eri työnantajille pääkaupunkiseudulla kevästä 2012 lähtien. Olemme tehneet yhteistyötä SUH:n kanssa työharjoittelun ja Viisaasti Vesillä kampanjan merkeissä. Tämä on lisännyt kiinnostustamme aiheeseen. Meillä on vahvat mielipiteet ja ajatukset siitä mitkä asiat ovat keskeisiä laadukkaassa ja turvallisessa rantauimakoulussa. Suomalaisten rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta on tutkittu vähän, joten halusimme lisätä tietämystämme aiheesta. Lopputyömme tilaajana toimii SUH.

Tässä tutkimuksessa yhdistyy teoreettinen viitekehys, tutkimuksen tarkoitus ja ongelmien esittäminen, käsitteet, strategiset valinnat, tulokset, pohdinta sekä lopuksi yhteenveto.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry (SUH) on vuonna 1956 perustettu järjestö joka johtaa valtakunnallisesti uimaopetus- ja hengenpelastustyötä ja tekee siihen liittyvää neuvonta-, koulutus- ja tiedotustyötä sekä kehittää uinnin olosuhteita, kuten uimahallien ja uimarantojen turvallisuutta. SUH:n tavoitteena on uimataidon lisääminen ja hukkumisten ennaltaehkäisy. SUH on arvioinut, että 80 prosenttia suomalaisista olisi pelastunut hukkumiselta, jos hätätilanteeseen joutunut olisi käyttänyt pelastusliiviä ja/tai tilanteen nähneet ihmiset olisivat osanneet auttaa hädässä olevaa. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 e.) SUH toimii maamme uimaopetus- ja hengenpelastustyön aatteellisena keskusjärjestönä ja etujen valvojana. (Ilmanen 2006 s.10 & 53.) Yhteistyökumppaneina toimivat useat tärkeät jäsenjärjestöt Suomessa ja ulkomailla. (Hakamäki ym. 2011 s.225–226 ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 a.)

SUH:n päivittäisestä toiminnasta vastaavat toimiston yhdeksän työntekijää: toiminnanjohtaja, viisi koulutussuunnittelijaa, tekninen asiantuntija sekä toimistonhoitaja ja toimistosihteri. Järjestettäviä koulutuksia ja kursseja on vuosittain yli 200 joissa koulutetaan uimaopettajat, rantapelastajat, kansainväliset hengenpelastajat, vauva- ja perheuinnin ohjaajat, erityisuinninohjaajat ja vesitreeniohjaajat. Toimintaan kuuluu myös vesiturvallisuuskoulutus kylpylöille, kesäleireille ja uimahallien henkilöstölle. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 a.) Yksi SUH:n keskeisistä tavoitteista on uimahallien ja yleisten uimarantojen saattaminen turvallisiksi, terveellisiksi, viihtyisiksi ja uudistuviksi toiminnan keskuksiksi. (SUH Uinninvalvojakurssin materiaali 2013 s. 4)

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto on mukana vesiturvallisuuskampanjassa, jonka tavoitteena on herättää keskustelua vesiturvallisuudesta ja antaa tietoa turvallisuudesta vesillä liikkumisesta. Järjestöjen ja viranomaisten yhteistyökampanja pyrkii ehkäisemään hukkumisonnettomuuksia, tavoittelemaan kulttuurista asennemuutosta päihteiden käytöstä vesillä sekä muistuttamaan siitä, että hukkumiskuolemat ja vaaratilanteet olisivat usein helposti estettävissä. Kampanjassa on kolme tärkeää teemaa: uimataito pelastaa, vesillä aina liivit päällä ja alkoholi ei sovi vesille. Kampanja toteutetaan kesäisin

Viisaasti Vesillä -kiertueena ja talvisin Järki Jäällä -kiertueena. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 b.)

SUH ylläpitää ja julkaisee hukkumistilastoja. SUH:n keräämiä hukkumistiedotteita päivitetään normaalisti kahden viikon seurantajaksolla, kesäaikana useammin, välillä jopa päivittäin. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 d.) Media on hyvin kiinnostunut hukkumisluvuista, etenkin kesäisin. Hukkumistilastoiden seurannan tarkoituksena on antaa median levitykseen tietoa tapaturmaisesti hukkuneiden määrästä ja samalla antaa ajankohtaista ja ennaltaehkäisevää vesiturvallisuustietoa.

SUH:lla on omat verkkosivut joista löytyy tilannekohtaisia turvallisuusvinkkejä ja ohjeistusta toimimaan oikein hätätilanteissa. Lasten kanssa uimassa tai veden äärellä ollessa kannattaa muistaa ainakin seuraavat asiat: vastuu lasten valvonnasta kuuluu mukana oleville aikuisille. Pelastusliivit kannattaa pukea lapsille jo rannalle saavuttaessa. Lasta tulisi valvoa käden mitan päässä niin että lapsi on vedessä ollessaan, rannan ja aikuisen välissä. Verkkosivuilta löytyy myös ohjeita turvalliseen veneilyyn, hypotermiaan, oikeaan varustautumiseen vesille ja jäälle, heikon jään tunnistamiseen jne. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2013 e.)

2.2 Uimataidon ja rantauimakoulujen historiaa

Kalervo Ilmanen toteaa kirjassaan *Aina pinnalla* (2006 s.11) seuraavasti: ”Uinnin historiallisena lähtökohtana on ihmisen luontainen vedessä liikkumisen taito ja tarve. Jotkin luonnonkansat harjoittivat uintia siinä missä monet eläimetkin. Uimataito liittyi käytännön elämän rutiineihin”. Ensimmäiset kirjalliset ja kuvalliset lähteet uinnista ovat peräisin muinaisesta Egyptistä, noin 2200–1700 vuotta ennen ajanlaskuamme. Eräässä muinaisessa piirroksessa on maalattu uimari, joka etenee vedessä nykyistä vapauintia muistuttavalla tavalla. Näinä aikoina uimataito oli jo ainakin osaksi kehittyneen yhteiskunnan toimeliaisuutta, eikä vain jokapäiväisen elannon hankkimiseen liittyvä ominaisuus. (Ilmanen 2006 s. 11–12).

Roomassa käytettiin jo vuonna 480 ennen ajanlaskumme alkua kreikkalaista sanontaa ”*On niin tyhmä, ettei osaa lukea eikä uida*” joka viittaa selvästi siihen että uimataito oli yleistä. (Koski ym. 2004 s.80–81)

Suomessa ensimmäinen uintiin ja uimataitoon liittyvä tutkimus on Nicolaus Hasselblomin Turussa vuonna 1732 tekemä väitöskirja. Hasselblomin väitöskirjassa nousivat esiin monet niistä keskeisistä uimataitoon liittyvistä seikoista, joilla myöhemmin perusteltiin Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton tarpeellisuutta. Näitä olivat esim. uimataidon oppiminen oikeanlaatuisen opetuksen avulla, uinnin terveydellinen ja virkistysellinen merkitys sekä vesistöihin liittyvistä riskeistä varoittaminen. (Ilmanen 2006 s. 13–15)

Suomessa uimaopetuksen ensiaskeleita otti italialaissyntyinen Gustaf Mauritz Pauli. 1829 julkaistussa uimaoppaassa Pauli kirjoittaa: ”*Kaiken perustana uimataidon hankinnassa on vettä kohtaan tunnetun pelon voittaminen...Uimapaikka on syytä tarkastaa huolellisesti, ettei veden kätköissä ole karvaita yllätyksiä...*”. (Heikkinen 1991 s. 95). Pauli perusti vuonna 1830 Helsinkiin uimalaitoksen, jossa hän opetti kansalaisille uimataitoa. Uimalaitokset olivat meren tai järven rannalle rakennettuja laitoksia, joissa ihmiset kylpivät ja uivat. Vuonna 1880 Turkuun perustettiin John Hofmanin aloitteesta Suomen ensimmäinen uimaseura Aura Simsällskap (1880 -1884). (Ilmanen 2006 s. 16–22)

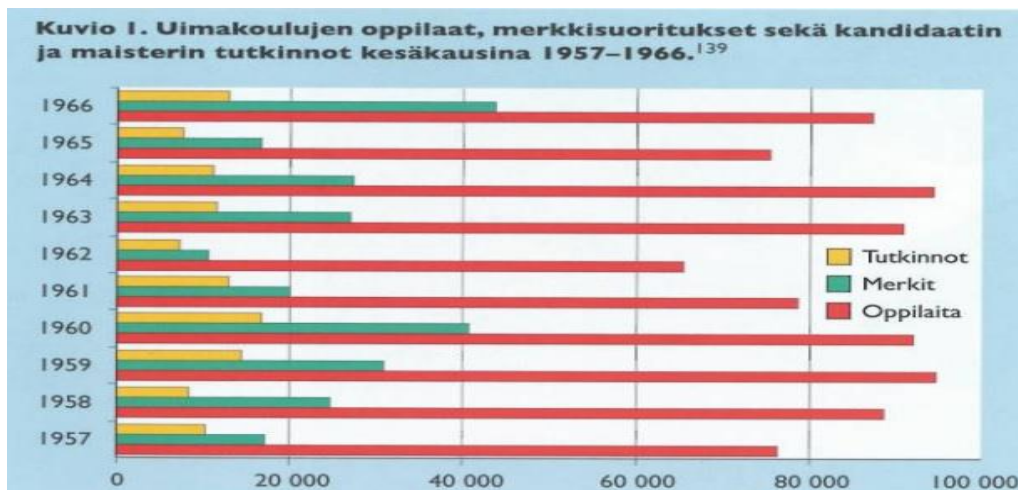
Vuonna 1887 Helsinkiin rakennettiin uimalaitos Ursinin kallioille. Tämän yhteydessä perustettiin pääkaupungin ensimmäinen uimaseura Helsingfors Simsällskap (HSS). (Ilmanen 1994 s.15) 1900-luvun alussa Ursinin uimalaitos saavutti suosion pääkaupunkilaisten keskuudessa, jonka seurauksena kaupungin ensimmäisellä sijalla liikuntapolitiikassa oli uintiharrastuksen ja uimaopetuksen tukeminen. 1906 Suomen uimaseurat perustivat HSS:n toimesta itselleen keskusjärjestön Finska Simförbundet – Suomen Uimaliitto, jonka toimintaohjelmaksi muotoiltiin seitsemän sääntöä. Tutkimustamme ajatellen tärkeimmät näistä ovat: a) olla niiden yhdistysten yhdistyssiteenä, jotka Suomessa harjoittavat tai edistävät uintia, b) työskennellä uimaopetuksen edistämiseksi ja yhdenmukaisen kehittämisen hyväksi Suomessa, c) vaikuttaa siihen suuntaan, että maahan rakennettaisiin ajanmukaisia uimalaitoksia ja uimahalleja. Samfundet Folkhälsan otti ruotsinkielisen uimaopetuksen ohjelmaansa vuonna 1929. Suomen ensimmäinen uimahalli valmistui vasta vuonna 1928 Helsinkiin Yrjönkadulle. Uimahallin valmistuminen mahdollisti ympärivuotisen uimakoulu- ja kurssitoiminnan. (Ilmanen 2006 s. 28 & 36–37)

2.2.1 Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto perustetaan ohjaamaan uimaopetus- ja hengenpelastustyötä

Vuoteen 1960 saakka uimahalleja oli ainoastaan yhdeksällä paikkakunnalla. Uimakoulut jouduttiin usein ajoittamaan kesäkausiin ja avovesien äärelle, jolloin toiminta oli aina säiden armoilla. Kylmät kesät vähensivät oppijoiden määrää, kun vastaavasti aurinkoisina kesinä uimakoulut olivat täynnä.

Kymmenvuotiskaudella 1957–1966, SUH tilastoi uimakouluissa käyneiden määräksi 844 759 oppilasta. Uimahallien määrän lisääntyessä 1970- ja 1980-luvulla, mahdollisti uimakoulujen pitämisen myös talvisin. Tilastollisesti oppilasmäärä oli kuitenkin kääntynyt laskuun 1950–1960-lukuihin verrattuna. (Ilmanen 2006 s. 138–139)

SUH yritti parhaansa mukaan myöhemmin tilastoida halliuimakoulujen oppilasmäärää, mutta se osoittautui liian vaikeaksi. Joitakin koko maan kattavia lukuja on kuitenkin kirjattua 1970-luvulta. Koululaisryhmien ulkopuolisissa uimakouluissa opetteli, vuosina 1976–1978, uimaan runsaat 17 000 oppilasta. Niinä vuosina, jolloin tietoja kerättiin, tilastoitiin koululaisryhmissä olevan vuosittain noin 90 000 oppilasta. (Ilmanen 2006 s.138–139)

Taulukko 1. Uimakoulujen oppilaat, merkkituoritukset sekä kandidaatin ja maisterin tutkinnot kesäkausina 1957–1966. (Ilmanen 2006 s. 76)

3 LAIT JA OHJEET RANTAUIMAKOULUISSA

3.1 Lait ja viranomaisohjeet

Rantauimakoulut kuuluvat niihin palveluihin joiden tarjoajia viranomaiset velvoittavat lainsäädännöllä. Vastaavan uimaopettajan tulee tietää vastuutaan, työtään ja rantaa koskeva lainsäädäntö varmistaakseen laadukkaan ja turvallisen rantauimakoulutoiminnan. Vastaavan uimaopettajan tietoisuus lainsäädännöstä, suosituksista ja määräyksistä on edellytys ammattimaiselle toiminnalle, jolla luodaan turvallinen ja laadukas palvelun tarjonta. Tarkoituksen mukaista ei ole tietää ja osata näitä kaikkia ulkoa mutta pintapuolinenkin ymmärtäminen auttaa uimaopettajaa hahmottamaan turvallisuutta ja laatua uimaopettajan työhön liittyvissä asioissa (Hakamäki ym. 2011 s. 219) Suomessa lait ovat hierarkkisessa järjestyksessä korkeimmalla. Lakeja täydennetään erilaisilla asetuksilla, säädöksillä, ohjeilla ja viranomaisten ja asiantuntijajärjestöjen suosituksilla.. (Ryti 2007 s. 14)

Uimarantoja koskeva lainsäädäntö ja ohjeistus:

Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

- Kuluttajapalveluja tarjoavaa veloitetaan tekemään ilmoitus toiminnan aloittamisesta etukäteen kunnan valvontaviranomaisille
- Asetuksen 1110/2011 mukaan turvallisuusasiakirja ja sen sisältö (tukes 2012 a.)

Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista 613/2004

- Tarpeellisen ennakkotiedon antaminen kuluttajapalveluksesta aiheutuvan terveydelle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran ehkäisemiseksi (finlex 2012 a.)

Pelastuslaki 379/2011

- Lain tavoitteena on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain keskeisenä tavoitteena on ennaltaehkäisevä työ turvallisuuden takaamiseksi ja onnettomuuden sattuessa henkilö pystytään pelastamaan. (finlex 2013 b.)

Terveydensuojelulaki 763/1994

- Lain tarkoituksena on ennaltaehkäistä, vähentää sekä poistaa sellaisia tekijöitä elinympäristössä jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa väestölle ja yksilöille. (finlex 2013 c.)

Järjestyslaki 612/2003

- Lain tarkoituksena on edistää yleistä järjestystä ja turvallisuutta yleisillä paikoilla. (finlex 2013 d.)

Laki nuorista työntekijöistä 998/1993 (finlex 2013 e.) & Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä 475/2006.

- Alle 18-vuotias henkilö ei voi ottaa vastuuta toisen ihmisen hengestä mutta voi toimia apuopettajana vastaavan uimaopettajan valvonnan alaisuudessa. (Hakamäki ym. 2011 s. 219)

Liikuntalaki 1054/1998

- Lain tarkoituksena on edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla. Keskeistä on myös lasten ja nuorten kehityksen, kasvun, tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden tukeminen ja edistäminen liikunnan avulla. (finlex 2013 f.)

Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999.

- Lain tarkoituksena on alueiden käyttö ja rakentaminen hyvän elinympäristön periaatteella sekä mahdollistaa jokaisen osallistumisen ympäristöystävällisessä kehittämistyössä. (finlex 2013 g.)

Uimavesidirektiivi 2006/7/EY

- Direktiivin tarkoituksena on huolehtia uimaveden laadusta sekä uimaveden laadun tiedottaminen yleisillä uimarannoilla joissa arvioidaan käyvän vähintään 100 ihmistä päivässä. (finlex 2013 h.)

Direktiivin kansalliset soveltamisohjeet:

- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus **177/2008** yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista, valvonnasta ja tiedottamisesta. (finlex 2013 i.)
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ohje symboleista, joita on käytettävä yleisölle tiedottamiseen yleisten uimarantojen uimavesiluokasta ja mahdollisista uintirajoituksista (tullut voimaan v. 2012) (valvira 2013 a.)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus **354/2008** pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta. (finlex 2013 j.)

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002

- Lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään. (finlex 2013 k.)

3.2 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja

Uimahallit, maa-uimalat, kylpylät, viihdekylpylät, talviuintipaikat ja uimarannat kuuluvat kaikki niihin toiminnanharjoittajiin, joilla tulee olla turvallisuusasiakirja laadittuna kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukaan (liite 3.) ennen palvelun aloittamista. Turvallisuusasiakirjan tulee sisältää juuri kyseisen palveluntarjoajan erityispiirteet. Jos palvelun tarjoaja on muun lain ohessa laatinut pelastus-, valmius- tai muun vastaavan suunnitelma, sen voi yhdistää turvallisuusasiakirjaan, kunhan yhdistäminen ei haittaa asiakirja käytettävyyttä. Turvallisuusasiakirjan sisältö ja laajuus riippuu palveluntarjontaan sisältyvistä riskeistä. (Tukes 2011) Uimakoulun järjestäjä on velvollinen tekemään turvallisuusasiakirjan, mutta vastaavan uimaopettajan tulee osata toimia sen ohjeiden mukaan. Tämä on tärkeää sillä järjestäjä on harvoin itse uimarannalla. Vastaava uimaopettaja ja muut opetukseen osallistuvat henkilöt täyttävät osan turvallisuusasiakirjasta.

Näissä osissa tärkeimpiä ovat turvallisuuteen liittyvät kysymykset. (Hakamäki ym. 2011 s. 219–220)

3.3 Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton suositukset rantauimakouluja varten

Suomessa laskettiin vuonna 2007, tuoteturvallisuusvalvonnan tietojenkeruun mukaan, olevan yli 3000 uimarantaa, (Torvela 2008 s. 1) joista noin 2000 veden laatua terveys- ja uesuojeluviranomainen valvoo. Uimarantoja käytetään Suomessa nykyään pääosin virkistysmielessä. Uimarantakäyntejä on arvioitu olevan useita miljoonia uimakauden aikana. Suurin käyttäjäryhmä on lapset ja nuoret, jotka lukeutuvat riskiryhmään. On muistettava että, vesiympäristö on palvelun käyttäjille usein yllättävä vaaratekijä, jonka takia uimarannat kuuluvat riskiarvioinnin perusteella tuoteturvallisuusvalvonnan painopistealueelle. (Opetusministeriö 2011 s. 8, Torvela 2008 s. 1) Kun puhutaan uimarannoista, on muistettava että uimaranta ja uimapaikka tarkoittavat eri asioita.

3.3.1 Uimarantojen luokittelu

- Uimapaikka käsittää minkä tahansa veden äärellä olevan paikan. Uimapaikalla ei kuitenkaan saa ohjata käyttöä, jollei se ole jonkun määritetyn tahon kautta varustettu ja ylläpidetty Uimarantaoppaan (2006) määritellyn vähimmäistason mukaisesti. (Opetusministeriö 2006 s.7-15)
- Uimaranta on luonnonvaraisella tai rakennetulla rannalla sijaitseva, joka on kaupungin tai yksityisen perustama, ylläpidetty ja hoitava ranta. Uimaranta voi olla valvottu tai valvomaton yleiseen käyttöön tarkoitettu uimiseen soveltuva paikka, jossa on vähimmäistason määriteltävä varustus. (Opetusministeriö s.7-15)
- EU-uimarannaksi luetellaan uimarantoja, jonka päivittäinen käyntikertamäärä on toimivaltaisen viranomaisen määritellyn mukaan paikalliset olosuhteet huomioon ottaen huomattava ja jolle tämä viranomainen ei ole asettanut pysyvää uimakieltoa. (Opetusministeriö 2006 s. 7-15)

Sekä uimarannan että uimapaikan on täytettävä asianmukaiset turvallisuuteen liittyvät vaatimukset. Suomalaiset uimarannat luokitellaan, varustetasosta riippuen, kahteen kategoriaan: vähimmäisvarusteltuihin uimarantoihin ja hyvin varusteltuihin uimarantoihin. (Opetusministeriö s.7-15)

3.3.2 Uimarantojen varustelu

Uimarantaoppaan mukaan (Opetusministeriö 2006) uimarannan toimivuuden ja käytännöllisyyden kannalta tärkeitä ovat:

- 1) Paikka, joka sisältää saavutettavuuden, alueen, rannan, maiseman, maaperän ja materiaalit sekä ympäristön.
- 2) Käyttö, mikä sisältää käyntikertamäärät, uintikaudet sekä erityisryhmien käytöt.
- 3) Turvallisuus, mikä pitää sisällään terveydellisen turvallisuuden (veden laatu, hygienia, käymälä, jätehuolto), henkilöturvallisuuden (rantavalvonta, pelastusvälineet, ensiapuvälineet, ohjeet, opasteet, avun saanti, avun hälyttämiseen tarkoitettut välineet), rakenteellinen turvallisuus (ranta, rakenteet, laitteet, rakennukset), liikenneturvallisuus (erityyppisen liikkumisen risteämät, kulkuteiden risteilyt).
- 4) Ympäristövaikutukset sisältäen ympäristövaikutukset sekä rakennusten ja rakenteiden elinkaaren.
- 5) Palvelut, sisältäen rakenteet, rakennukset, liikenteen (pelastusreitti, ajotiet, kulkutiet, kevyt liikenne, huoltotiet, autopaikat, toimintoesteisten liikkuminen, pyörätelineet), toimintapaikat (leikkipaikat, auringonottoaikat, pallokentät, pelikentät, kuntoilu- ja voimistelupaikat), toimintapalvelut (kahvila, kioski, myymälä, erilaiset vuokrauspalvelut, kuntoiluvälineet, vesiliukumäet) ja uimaopetus.
- 6) Huolto ja kunnossapito, mikä pitää sisällään päivittäisen, viikoittaisen ja vuosittaisen huollon, rannan ja laitteiden kunnon ja siisteyden.
- 7) Vastuu huollosta, turvallisuudesta, kunnossapidosta ja valvonnasta vastaaminen.

Suomessa luonnonolosuhteet ovat niin paikkakohtaisia että uimarannat tulisi varustaa ja rakentaa tapauskohtaisesti paikan, resurssien ja tarpeen mukaan. Turvallisuuteen vaikuttavista tekijöistä ei kuitenkaan tule tinkiä. Vähimmäistasoisena voi pitää sellaista uimarantaa, joka täyttää terveydelliset ja henkilöturvallisuuteen välttämättömät vaatimukset. Hyvä uimaranta on lisäksi varustettu ja rakennettu siten, että kaikki kykenevät käyttä-

mään sitä tasapuolisesti, jolloin etenkin pienten lasten ja toimintaesteisten erityistarpeet on huomioitu. (Opetusministeriö 2006, s. 15)

Yleisen uimarannan vähimmäisvaatimuksia ovat, että rannalle on opastus päätieltä, rannalle päästään pääsääntöisesti autolla siten, että sen voi parkkeerata autoille varatulle pysäköintipaikalle ja että pelastus- ja huoltoajoneuvolla päästään rannalle asti. Uimarantaoppaan mukaan (Opetusministeriö 2006 s. 13–15) uimarannoilla tulisi olla edellä mainittujen vaatimusten lisäksi aina myös kuvion 1 mukaiset varustelut (käymälä/WC, pelastusrenkas ja heittoliinat sekä suositus: pelastusvene tai lauta, jätte-astiat, pukusuojat sekä ilmoitustaulu) sekä kuvion 2 mukaiset lisävarusteet (rantavalvoja sekä merkitty valvojan tuoli varustelaatikoin, hyvätasoiset pelastus- ja ensiapuvälineet, rajattu turvallinen uintialue, suihkutilat ja pukutilat, pyörätelineet, kuntoiluvälineitä ja pelikenttä, pienten lasten erillinen aidattu vesileikkialue, käymälät tai WC:t myös liikuntaesteisille, merkitty rantavalvomo sisältäen henkilökunnan tilat, kioskki, jossa on puhelinlyhyteys sekä laituri, joka soveltuu liikkumisesteisille sekä uimaopetukseen)

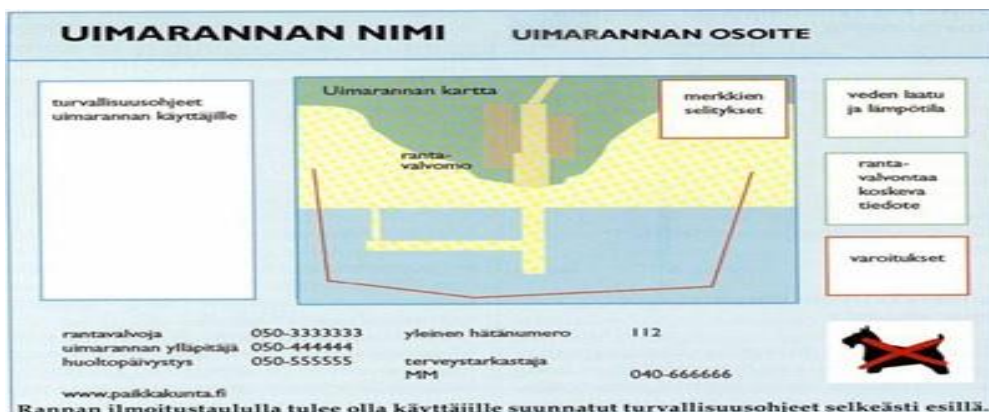
Kuvio 1: Esimerkki vähimmäisvarustetusta uimarannasta (Opetusministeriö 2006, s. 13)

Uimarannalla on lisävarusteina mm:

Kuvio 2. Esimerkki uimarannan lisävarusteista (Opetusministeriö 2006, s. 14)

Uimarannan sisääntulon yhteydessä pitää olla ilmoitustaulu (Kuvio 3.), josta tulee käydä ilmi seuraavat asiat: uimarannan nimi ja osoite, paikkakunta, uimarannan ylläpitäjän tiedot sekä yhteystiedot, ohjeet miten toimitaan hätätilanteessa, yleinen hätänumero ja opastus lähimmälle puhelimelle, rantavalvojan yhteystiedot, uimarannan toiminta- ja turvallisuusohjeet sekä alueen kartta. Mahdollisista vaaroista varoittavat tiedot sekä turvalliset uintialueet tulee merkitä ilmoitustaulun karttaan. Ilmoitustaulun lisäksi uimarannalla pitää olla ainakin yksi turvataulu, jossa on hälytysnumero sekä tiedot uimarannan nimestä ja osoitteesta. (Opetusministeriö 2006 s. 53–55) Torvelan uimarantojen valvontaprojektin mukaan (2008 s. 4), lukumäärällisesti eniten puutteita uimarannoilla on todettu opasteissa.

Kuvio 3: Esimerkki ilmoitustaulusta (Opetusministeriö 2006, s.53)

3.4 RANTAUIMAKOULUN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTELYT

Suomessa uimakouluja järjestävät kunnat, uimaseurat, kerho- ja vapaa-aikatoimintaa tarjoavat palvelut sekä yksityiset ammatinharjoittajat ja yritykset. Rantauimakoulun järjestäjä ja uimaopettaja ovat yhdessä vastuussa uimakoulutoiminnasta. Uimaopettajan tulee hallita työhönsä liittyvät tiedot ja taidot ja olla huolellisesti perehtynyt tehtäviinsä sekä suunnitella uimakoulut ryhmän iän, koon, valmiuden ja tavoitteiden mukaisesti. Rantauimakoulujen käytännön järjestelyihin kuuluu myös rannan erityispiirteiden huomioiminen, uimakouluista tiedottaminen, turvallisuusohjeet ja viihtyvyys. Tässä kappaleessa otamme esille kaikki edellä mainitut rantauimakoulujen käytännön järjestelyihin liittyvät asiat. (Hakamäki 2011 s. 47, 55–58, 69)

3.4.1 Uimaopettajan omat tiedot ja taidot

Jotta rantauimakoulut olisivat turvallisia ja laadukkaita, on uimaopettajalla suuri vastuu suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Uimaopettaja luo, edistää ja takaa omilla taidoillaan ja tietoillaan oppijoilleen turvallisen ja laadukkaan oppimisympäristön sekä opetuksen.

Oma tausta uimarina ja hyvät taidot opetettavassa asiassa ovat avainasemassa uimatekniikan ymmärtämisessä ja jäsentämisessä. Uimataidon lisäksi uimaopettajalta edellytetään myös seuraavia taitoja: eriyttäminen ja yksilöinti opetuksessa, turvallisuudesta vastaaminen, suunnittelutaito, ensiaputaito, pedagoginen osaaminen, asiantuntijuus (ammattitaito), luotettavuus ja esimerkillisyys. (Hakamäki 2011 s. 17, 216) Laadukkain tulos uimaopetuksesta saadaan kun uimaopettajalla on sekä teoreettista tietoa että käytännön kokemusta. (Hakamäki 2011 s. 33 & Miettinen 1999 s. 80)

Nuori oppija rakentaa koko ajan sisäistä maailmaansa, oppii ja kasvaa. Valmentaminen on ihmistyötä, jossa ihmiskäsitys ohjaa valmentamista. Tärkeimpiä asioita lapsen ohjaamisessa, on aistia lapsen tuntemuksia. Jokainen lapsi kehittyy omaa tahtiaan, kaikkia lapsia ei voi käsitellä samalla tavalla. Jokaisen tulee kyetä osallistumaan toimintaan omista lähtökohdistaan. (Miettinen 1999 s. 127) Onnistuakseen uimaopettajan tulee osata eriyttää ja yksilöidä lapsi opetuksessa. Näin luodaan kaikille samat mahdollisuudet kehittyä.

Uimaopetuksessa on harvoin tilanteita, jossa ryhmä olisi niin homogeeninen, ettei eriyttämiseksi olisi tarvetta. Eriyttämistäidot ovat tarpeen kun oppijat jaetaan tasoryhmiin iän ja/tai taitojen mukaan sekä opetussisällössä kun oppilaat harjoittelevat samaa asiaa eri tasoilla. (Miettinen 1999 s. 77–79, 125–128, 152 & Hakaniemi ym. 2011 s. 33–34)

Jotta uimaopettaja pystyisi takaamaan turvallisen, tavoitteellisen ja laadukkaan uimakoulun, on hänen kyettävä havainnoimaan lasten kehitystä ja valmiutta toiminnassaan. Sherbornen mukaan (1993 s. 61) tärkeintä liikunnan opetuksessa on tieto ja taito pystyä analysoimaan ja tarkkailemaan ihmisen liikkumista. Ryhmää on aina syytä tarkastella sekä ryhmän että yksilön kannalta niissä tapahtuvien toimintojen kautta. (Helkama 1999 s. 120–121) Merkityksellisimpiä asioita, joita ohjaajan tulee havainnoida arvioidessaan lapsia ovat 1) Lasten voimavarat, tarkoittaen että liikuntamuodot ovat ryhmän tason huomioiden sekä luontevia että tasoltaan sopivia, 2) Liikkeen piilevät laadulliset ominaisuudet, tarkoittaen liikkeitä, joita on kehitettävä jotta lapsi pystyisi rikastuttamaan liikuntakokemuksiaan, 3) Liikkeen puuttuvat laadulliset ominaisuudet, jolloin lapsen liikkumistapa ei vastaa sille asetettua mallia. Oikeanlaisella havainnoinnilla ohjaaja oppii tulkitsemalla lasten viestejä ja ymmärtämään milloin on turvallista siirtyä seuraavaan harjoitteeseen. (Sherborne 1993 s. 61–63 & Hakaniemi ym. 2011 s. 15–19,)

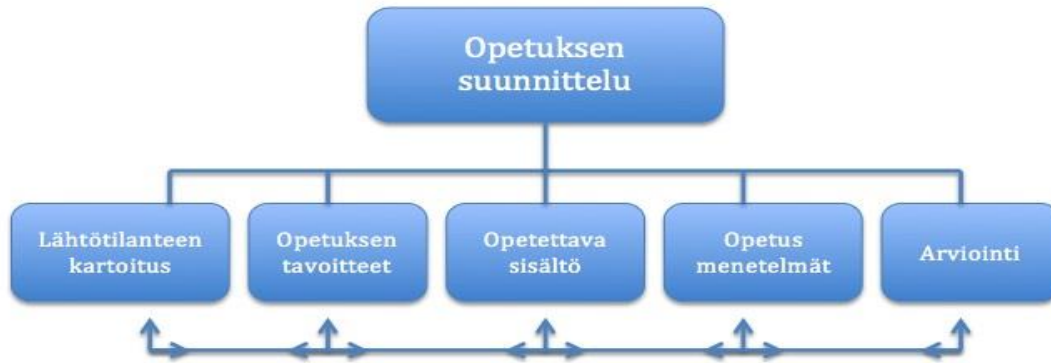
Lapsi voi kokea olonsa turvattomaksi opetustilanteessa. Syynä voi olla vedenpelko tai uuden tilanteen vierastaminen. Näissä tilanteissa ohjaajalla on olennainen rooli. Ohjaajan on kiinnitettävä erityisen paljon huomiota lapsen psyykkiseen ja fyysiseen turvallisuuteen. Ohjaajan suhtautumistapa heijastuu takaisin lapsen käyttäytymisessä suorituksessa. Turvallisuudentunteen syntyminen ryhmässä edellyttää turvallista vuorovaikutussuhdetta opettajan ja oppijan mutta myös kanssaoppijoiden välillä. Turvallisuudentunte lisääntyy lapsen tottuessa veteen ja hänen oppiessa keskikehonsa hallintaa. (Miettinen 1999 s. 77–83, Sherborne 1993 s. 84 & Hakaniemi ym. 2011 s. 32–34)

Avoin, luottavainen, rehellinen ja kannustava ilmapiiri, jossa lapsi voi turvallisesti toteuttaa itseään tavoitteiden suuntaisesti, on parasta mitä ohjaaja voi lapselle tarjota. Turvallisessa ilmapiirissä oppija uskaltaa kokeilla rajojaan kykyjensä löytämiseksi. Kun lapsi ei pelkää epäonnistumista, pystyy hän hyödyntämään epäonnistumiset oppimisen välineenä. (Miettinen 1999 s. 135 & Hakaniemi ym. 2011 s. 15–17, 74)

3.4.2 Uimakoulun suunnittelu

Uimaopetuksen suunnittelussa pääasia ei ole suunnitelman sisällön orjallinen seuraaminen, vaan soveltaminen opetustilanteeseen siten että oppijat oppivat turvallisissa olosuhteissa.

Kuvio 4: Opetuksen suunnitteluun kuuluvat osa-alueet (Hakamäki ym. 2011 s.80)

Uimakoulua tarjoavalla taholla on yleensä valmiit yleissuunnitelmat. Uimakoulun laadun kannalta uimaopettajan ja työnantajan on hyvä suunnitella yleissuunnitelma yhdessä, sillä uimaopettajalla on yleensä parempi käsitys siitä millaisille uimakouluille on kysyntää. Kokonaissuunnittelussa käydään läpi millaisia uimakouluja tarjotaan, kenelle tarjotaan sekä missä ne järjestetään. (Hakamäki ym. 2011 s. 80–81)

Uimaopettajan aloittaessa jatkosuunnitelman tekemisen, tiedossa on ryhmän ikärakenne, harjoitusajankohdat, uimaranta/uimarannat (varaukset), taitotaso sekä käytettävissä olevat välineet. Jaksosuunnitelma on yksinkertaistettu suunnitelma jossa määritellään pintapuolisesti uimakoulukertojen sisältö ja tavoite. Ennen tarkemman tuntisuunnitelman tekemistä on tehtävä lähtötilanteen kartoitus. Tuntien sisällön tarkempi suunnittelu voidaan aloittaa vasta ensimmäisen kerran jälkeen, jolloin uimaopettajan tietoisuus oppilaiden lähtötasosta on selkiytynyt. (Miettinen 1999 s. 82) Sekä jakso- että tuntisuunnitelmarungot ovat mallipohjia, joita uimaopettaja soveltaa tarpeen mukaan uimakoulujen aikana. Oppilaiden tasoerot näkyvät yleensä muutaman uimakoulukerran jälkeen.

Rantauimakouluissa uimaopettajan on huomioitava, ettei vesi välttämättä aina ole uimakelpoista. Niille päiville jolloin olosuhteet saattavat estää veteen menon, uimaopettajalla on hyvä olla suunniteltuna kuivaharjoittelua (Hakamäki ym. 2011 s. 58)

Tuntisuunnitelman on oltava selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus, joka tuo rutiineja sekä lisää lasten turvallisuuden tunnetta. Tuntisuunnitelman eri osa-alueiden pituudet vaihtelevat ryhmän mukaan. Rantauimakouluissa uimakoulutunnin kesto joudutaan usein tiivistämään entisestään veden lämpötilasta johtuen. (Hakamäki ym. 2011 s. 80–82)

3.4.3 Tiedottaminen uimakouluista

Tiedottaminen rantauimakouluista käy kätevästi paikallislehtien välityksellä tai koulujen, päiväkotien, uimarantojen tai uimahallien ilmoitustauluilla. (Hakamäki ym. 2011 s. 47) Tiedottamisessa on hyvä huomioida ajankohta ja uimakoulun saatavuus. Uimakalenteri julkaiseminen on hyvä käytäntö. Uimakalenteri sisältää tiedot kesällä ja muina aikoina järjestettävistä uimakouluista. (Hakamäki ym. 2011 s. 47–48, 72–74) Uimakoulutiedotteesta tulee ilmetä mitä, missä ja milloin järjestetään, kuka järjestää, kurssin hinta, miten ilmoittaudutaan sekä mistä saa lisätietoa.

Ensimmäisellä uintikerralla jaetaan toinen uimakoulutiedote. Tästä käy ilmi mm. päivämäärät ja paikka, kellonajat, kokoontumispaikka, maksutiedot, järjestäjä, varusteet, vakuutukset, uimaopettajan yhteystiedot ja uimakoulun sisältö ja tavoitteet. Lisäksi tiedotteessa voi mainita miten kotona voidaan tukea oppimista.

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto pitää tilastoa uimakoulutoiminnasta kirjallisten uimakoulujen toimintaselosteitten perusteella. Uimaopettajan tekee tilastointia uimakoulutoiminnastaan ja tiedottaa SUH:a omasta toiminnastaan vuosittain. Toimintaselosteessa pitää olla: uimakoulun järjestäjä, missä ja milloin järjestetty, tuntimäärät, uimakoulun taso, uimakoululaisten lukumäärä ja käyntikerrat, uimaan oppineiden lukumäärä ja merkkien suoritukset sekä muut toimintaan vaikuttaneet asiat. (Hakamäki 2011 s. 47–48, 72–74)

3.4.4 Vastuukysymykset

Jotta rantauimakouluissa pystyttäisiin työskentelemään turvallisesti ja laadukkaasti, on kaikkien työntekijöiden tiedostettava omat vastualueensa. Hyvä käytäntö on että, uimaopettaja ja työnantaja käyvät yhdessä läpi vastuu- ja vakuutusasiat ennen uimakoulu-

jen alkua. Uimaopettajalla ja palvelun tarjoajalla on yhdessä vastuu turvallisuudesta ja uimakoululaisten oppimistuloksista. Ei ole olemassa oikeata tai väärää jaottelutapaa, pääasia on että kummatkin osapuolet ovat tietoisia vastuualueistaan, ja heille kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista ja että järjestelyt toimivat asianmukaisella tavalla. Huolimatta siitä missä, miten ja kuka uimakoulun järjestää, vastaa työnantaja siitä, että uimaopettaja on 18 vuotta täyttänyt, uimaopettajakurssin käynyt henkilö. (Hakamäki ym. 2011 s. 37, 47, 69–70)

Nykyisessä tuoteturvallisuusvalvonnassa on keskitytty siihen, että palvelun tarjoaja on lupautunut turvalliseen toimintaan omavalvonnan kautta. Tämä tarkoittaa, että hän on tehnyt arvion toimintaan sisältyvistä riskeistä (riskinarviointi) ja aloittanut vaadittavat toimenpiteet riskien karsimiseksi. (Torvela 2008 s. 5) Opetuksen järjestäjän vastuulla on sopia uimaopetuspaikan ylläpitäjän kanssa niistä edellytyksistä, joilla turvallinen ja laadukas uimaopetus voidaan toteuttaa. Palvelun tarjoaja on vastuussa siitä, että uimakoulutoiminnassa noudatetaan yleisiä järjestyssääntöjä ja että uimakouluille asetetut ehdot täyttyvät. Järjestävä taho hoitaa sekä uimakoululaisille että uimaopettajille tarvittavat vakuutukset ja huolehtii tarvittavista opetusvälineistä ja niiden ylläpidosta. Työnantajan tulisi tarjota alaisilleen henkilöstökoulutusta ja tilanteen vaatiessa työnohjausta. Työnantajan vastuualueisiin kuuluvat myös: markkinointi (esim. tiedottaminen), yleissuunnitelman suunnittelu, turvallisen opetusalueen tarkistaminen ja rajaaminen yhdessä vastaavan uimaopettajan kanssa. Uimaopettaja vastaa toteuttamastaan uimaopetuksesta sekä huolehtii opetusolosuhteiden turvallisuudesta. (Hakamäki ym. 2011 s. 37, 47, 69–85, 218, 247 -249)

3.5 Erityispiirteet rantauimakouluissa

Suomessa uimakoulut ovat jo pitkään käyttäneet uimarantoja opetukseen. Ensimmäiset uimakoulut pidettiin rannoilla, kun uimahalleja ei vielä ollut. Suomessa heinä-elokuun välinen aika on paras aika järjestää rantauimakouluja. Tällöin uimahallit ovat useimmissa kunnissa kiinni ja järvivedet lämmenneet riittävästi. Uimaopettajalle rannalla järjestettävät uimakoulut ovat haasteellisempia kuin hallissa järjestettävät. Suomessa rantauimakoulujen erityispiirteet poikkeavat halliuimakouluista eniten ympäristönsä vuoksi.

Kaikilla uimarannoilla on omat erityispiirteensä, jotka on otettava huomioon rantauimakouluja suunniteltaessa, järjestettäessä ja ohjatessa. (Hakamäki ym. 2011 s. 55–57)

3.5.1 Vesi muuttavana tekijänä

Uimarannoilla sääolosuhteet, virtaukset ja aallot sekä pohjan muodot saattavat veden jatkuvaan liikkeeseen. Tämän takia vesi on oppimisympäristönä haasteellinen. Kesäisin lämpötila avovesissä vaihtelee huomattavasti. Miellyttävänä uintiveden lämpötilana avovesissä voidaan pitää noin 20 °C astetta (Hakamäki ym. 2008 s. 101). Tämä lämpötila sopii noin 10–30 minuutin uintijaksoihin. Veden lämpötila voi kuitenkin olla, varsinkin alku- ja loppukesästä alhaisempi, jopa 10–15°C astetta. Tällöin vedessä oloaika on lyhennettävä. Alhaisesta veden lämpötilasta seuraa kehon lämpötilan laskeminen, joka pahimmillaan voi johtaa hypotermiaan (34–35°C). (Ryti 2007 s. 18, 23, Korte & Myllyrinne 2012 s. 86 & Hakamäki ym. 2011 s.55–56, 101)

Vedessä voi olla sinilevää ja nopea tuuli voi muodostaa suurta aallokkoa. Tällöin on turvallisuussyistä siirryttävä kuivalle maalle jatkamaan opetusta. Suomessa yleisten uimarantojen veden laadun valvomisesta vastaa kunnan terveydensuojeluviranomaiset. Vesinäytteitä tulisi ottaa Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen 292/1996 mukaisesti. Jos uimaranta ei täytä sille asetettuja terveydellisiä laatuvaatimuksia (Taulukko 3.), voi terveydensuojeluviranomainen kieltää uimarannan käytön. (Zacheus 2003 s. 13, 21) Näihin ongelmiin uimaopettaja pystyy kuitenkin varautumaan, seuraamalla paikallisia uutisia ja säätiedotteita. (Opetusministeriö s. 73, Ryti 2007 s. 18, 23 & Hakamäki ym. 2011 s.55–56)

		STMp 292/96 ja 41/99	Direktiivi 76/160/ETY	
		Vaatimus	Vaatimus	Ohjearvo
Mikrobiologiset muuttajat:				
Koliformiset bakteerit	pmy/100 ml	< 10 000	10 000	500
Fekaaliset koliformiset bakteerit	pmy/100 ml	< 500	2 000	100
Fekaaliset streptokokit (enterokokit)	pmy/100 ml	< 200		100
Enterovirukset	PFU/10 l	0	0	
Bakteriofaagit	/100 ml	-		
Salmonella	/l	0	0	
Fysikaalis-kemialliset muuttajat:				
pH		6 - 9	6 - 9	
Hapen kyllästysaste	%	80 - 120		80 - 120
Aistinvaraisesti arvosteltavat muuttajat:				
Väri		ei poikkeavaa muutosta	ei poikkeavaa muutosta	
Näkösyvyys	m	ei poikkeavaa muutosta	1	2
Mineraaliöljyt		ei näkyvää kalvoa eikä hajua	ei näkyvää kalvoa eikä hajua	
Pinta-aktiiviset aineet (metyleenisinisen kanssa reagoivat)	mg/l	ei pysyvää vaahtoamista < 0,3	ei pysyvää vaahtoamista	0,3
Fenoliyhdisteet		ei fenolihajua	ei fenolihajua	
Terva-aineet ja kelluvat materiaalit		ei havaittavissa		ei havaittavissa
Sinilevät		ei levien massaesiintymää		

Taulukko 2: Uimavedelle asetettuja laatuvaatimuksia (Zacheus 2003 s. 15)

3.5.2 Turvallinen ja viihtyisä opetusalue

Turvallinen ja viihtyisä opetusalue tarkoittaa aluetta, jossa terveydellinen ja henkilöturvallisuus, liikenneturvallisuus sekä rakenteellinen turvallisuus on huomioitu. Turvallisuusmäärittelyjen täytyessä uimarannan vesi on uimakelpoista, uimarannalta löytyy välttämättömät pelastusvälineet (pelastusrenkas, toimintakuntoinen pelastusvene, heitoköysi ja pelastuspatukka tai -sauva, toimiva hälytysjärjestelmä eli miten toimitaan hätätilanteessa sekä turvalliset opetusvälineet), ensiapuvälineet (side- ja puhdistustarvikkeet, matkapuhelin jossa hätänumero näkyvillä), tieto siitä mistä apua voi hälyttää sekä mahdollisesti rantavalvonta onnettomuus- ja sairastapauksia varten. Lisäksi liikenneväylät ovat turvallisia ja eri tavoin liikkuvien ihmisten kohtaamiset on järjestetty turvalisiksi. Rannan, sen rakennusten ja rakenteiden sekä laitteiden on oltava sellaisia, että uimarantaa voi käyttää itseään vahingoittamatta. (Opetusministeriö s.12, 73–75, Miittinen 1999 s. 178, Eloranta & Jaakkola 2003 s. 5 & Hakamäki ym. 2011 s.58, 70)

Ranta-uimakoulun viihtyvyyteen vaikuttaa rannan siisteys, kunto sekä henkilökunnan palvelualltius. Rannalla tulee olla riittävästi jäteastioita, wc-tilojen ja pukusuojen tulee olla hyvässä kunnossa ja siistejä sekä hiekka – ja nurmialueiden roskattomia. Heikkokuntoiset tai epäsiistit rakenteet ovat myös oppimisen kannalta häiritseviä tekijöitä. Hy-

vä ja ammattimainen yhteistyö rannan muun henkilökunnan kanssa johtaa myös parempaan viihtyvyyteen uimarannalla. (Hakamäki ym. 2011 s. 58, 71)

3.5.3 Opetusalueen rajaaminen

Opetusalue rantauimakouluissa on hyvin usein suurempi kuin pelkkään uimaopetukseen käytettävä vesialue. Opetusalueeseen kannattaa sisällyttää ranta- tai nurmialue sekä mahdollisesti leikkikenttä. Opetusalueen rajaamisessa on huomioitava 1) Uimapaikan turvallisuus: köysin tai poijuin rajattu alue, syvyysprofiili, syvän veden raja, suuret kivet vedessä, montut pohjalla, mutapohjat ja kivikot. 2) Uimapaikan soveltuvuus oppijoiden ikään, ryhmään ja taitoihin nähden sekä 3) Uimapaikan viihtyvyys (Hakamäki ym. 2011 s.56–57, 70, 222 & Ryti 2007 s.19–22)

Kun opetusaluetta rajataan vedessä, on huomioitava että alue on riittävän tilava jotta harjoitteet voidaan tehdä turvallisesti ja toisia häiritsemättä. Rajaamiseen voi käyttää merkkiköyttä tai rataköyttä. Suuret kivet ja montut pohjassa on merkittävä erilaisilla merkkipoijuilla (kanisteri/muovipullo). Uimakoulun alueen on erotuttava selkeästi sekä uimakoululaisille että rannan muille käyttäjille. Poijujen/rajaköysien ja niiden kiinnityksen on oltava sellaisia, ettei niihin voi jäädä kiinni esimerkiksi uima-asusta. (Hakamäki ym. 2011 s.56–57, 70–71, 222, Opetusministeriö 2006 s. 47 & Ryti 2007 s.19–22)

3.5.4 Ryhmän säännöt ja nimenhuuto turvallisen ilmapiirin ja toiminnan rakentajina

Peli - ja käyttäytymissäännöt on tärkeää selvittää jo ensikohtaamisessa. Aktivoivassa ympäristössä lapsilta unohtuu helposti kontrolli. Kun sääntöjä käydään läpi uimakouluisten kanssa, on hyvä kertoa ja perustella miksi säännöt ovat olemassa ja miksi niitä on noudatettava. Perusteltua sääntöä noudatetaan paremmin. Sääntöjä ei saa olla liikaa ja myönteistä käyttäytymistä kannattaa painottaa. Uimaopettaja voi keskustella laadittavista säännöistä uimakoululaisten kanssa, mutta uimaopettajan on otettava vastuu sääntöjen laatimisesta. Yhteisten sääntöjen noudattamisen ja sopimusten solmimisen jälkeen toiminta on turvallista ja mukavaa kaikille osapuolille. (Hakamäki ym. 2011 s. 38, 57, Miettinen 1999 s. 81 & Miettinen 1995 s. 95)

Uimakoululaiset on hyvä heti alusta pitäen totuttaa tiettyihin toimintatapoihin ja rutiineihin. Rutiinit ja säännöt tuovat oppijoille turvaa ja opettavat samalla omatoimisuutta. Selkeät ja samankaltaisina toistuvat asiat opettavat vastuuta, vapauttavat keskittymään yhteiseen tekemiseen sekä opettavat uimarantakäyttäytymistä. (Juntunen ym. 2008 s. 13 & Hakaniemi ym. 2011 s. 76)

Opetusalueen rajat käydään oppilaiden kanssa läpi ja kerrotaan miltä alueelta ei saa poistua. Turvaparit ovat hyvä käytäntö. Tällöin jokaista oppijaa kohden on toinenkin silmäpari, ja samalla lapset oppivat toisesta huolehtimista. On tärkeää valita helposti löydettävä kokoontumispiste, jonne lapsi voi hakeutua eksyessään. On myös hyvä puhua siitä, miten muita kohdellaan jotta kaikilla olisi turvallinen ja mukava olo olla ryhmässä. Lisäksi on hyvä käydä läpi milloin veteen saa mennä, sekä mitä sääntöjä siellä tulisi noudattaa. (Hakaniemi ym. 2011 s. 38, 57, 77)

Ennen uimakoulua tai uimakoulun alussa on syytä selvittää oppijoiden huoltajille, milloin ja mihin kellonaikaan uimaopettajan vastuu uimakoululaisista alkaa ja loppuu. Uimakoulu alkaa aina sovitussa paikassa nimenhuudolla, jolloin paikalla olijat tarkistetaan. Nimenhuudon jälkeen vastuu oppilasta siirtyy uimaopettajalle. Opetustunti päättyy nimenhuutoon. Tämän jälkeen oppijat voivat poistua rannalta huoltajansa kanssa. Lasta ei saa jättää yksin uimarannalle odottamaan huoltajaansa. Tällaisten tapauksien varalta, uimaopettajan on hyvä sopia etukäteen työnantajansa kanssa siitä, miten tilanteessa toimitaan. (Hakaniemi ym. 2011 s. 56)

3.5.5 Leikit, opetusvälineet ja kuivaharjoittelu rantauimakouluissa

Leikkiä valittaessa ja suunnitellessa on huomioitava oppijoiden iät, taidot, rannan muoto ja syvyys sekä ryhmän koko. On tärkeää huomioida järvi- tai meriveden kirkkaus tai tummuus, matalan vesialueen laajuus sekä opetustilan rajat. Leikkiä opetettaessa on huolehdittava, ettei oppijoille tule leikin aikana turhaa odotteluaikaa. (Hakaniemi ym. 2008 s. 91–93) Useimmat leikit ovat sovellettavissa myös rannalle. Leikkiessään oppijat heittäytyvät usein mukaan miettimättä omaa väsymystään tai erilaisia pelkojaan. On syytä huolehtia siitä ettei leikki ajaudu liian vauhdikkaaksi. Uimaopettaja voi saada omalla vedessä olollaan, mielikuvituksellaan ja nokkeluudellaan arat ja pelokkaat lapset

mukaan opetukseen. Mukanaolo vedessä ja leikeissä sekä myönteinen palaute lisää oppijoiden turvallisuuden tunnetta. (Hakamäki ym. 2011 s. 91–93, 96)

Kuivaharjoittelulla tarkoitetaan tässä yhteydessä harjoittelua kuivalla maalla. Olosuhteiden estäessä veteen menon (sinilevä, suuret aallokot tai veden alhainen lämpötila) on kuivaharjoittelu merkittävä osa rantauimakouluja. Turvallisuussyistä on uimaopettajan seurattava miten oppijat reagoivat kylmään veteen. Joskus rantauimakouluissa voi jopa käydä niin, että suurin osa ajasta joudutaan viettämään kuivalla maalla. Kuivaharjoittelun laatu riippuu uimaopettajan valmistautumisesta, mielikuvituksesta, asenteesta sekä vedessä harjoitettavien asioiden soveltamisvalmiudesta kuivaharjoitteluksi. (Hakamäki ym. 2011 s. 58 & Cope 2000 s. 855)

Opetusvälineillä uimaopettaja suuntaa oppijan tarkkaavaisuuden ja toiminnan suoritukseen. Ne antavat opettajalle aikaa ja mahdollisuuksia havainnoida lapsen toimintaa ja siten ohjata oppimista ja suoritusta. (Juntunen ym. 2008 s.12 & Hakamäki ym. 2011 s. 77–78) Opetusvälineet toimivat apuna arkojen oppijoiden mukaan houkuttelemisessa, kiinnostuksen säilyttämisessä ja tehostamisessa. Vähäinen välinemäärä tai joidenkin välineitten puuttuminen ei ole este menestyksekkäälle ja onnistuneelle uinninopetukselle, tällöin tarvitaan opettajan mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja soveltamiskykyä. Välineiden kuntoon ja laatuun on kiinnitettävä riittävästi huomiota, turhien turvallisuutta vaarantavien tekijöiden ehkäisemiseksi. (Nuori Suomi ry 2013 a. & Hakamäki ym. 2011 s. 39, 59, 77–78)

3.5.6 Vesiturvallisuus- ja asennekasvatus rantauimakoulun yhteydessä

Vesiturvallisuus käsittää niitä toimenpiteitä, käyttäytymistä, välineitä, asenteita ja tietotaitoa jotka edistävät turvallisuutta vesillä ja sen äärellä. Turvallisuuskasvatus on kasvatuksellisia ja opetuksellisia toimia, joilla lisätään oppijan käsitystä turvallisuuteen liittyvistä asioista. Oppijaa ohjataan toimimaan omaa sekä muiden turvallisuutta vaarantamatta. (Paavonheimo 2009 s. 52)

Lundin yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan (2002 s. 13–15), peruskoululaisten vanhemmat yliarvioivat usein lastensa kyvyt hallita vaaratilanteita ja vaarojen välttämistä vedessä. Tutkimus osoittaa että monet vanhemmat luottavat niin paljon lastensa kykyihin, etteivät koe tarpeelliseksi ohjata heitä vesiturvallisuutta koskevissa kysymyksis-

sä. Lisäksi tutkimuksesta käy ilmi että lapset yliarvioivat oman uintikykyänsä sekä uskovat selviytyvänsä kaikista tilanteista, joita voi esiintyä vedessä. Terjestamin tutkimustulokset osoittavat tarpeellisuutta puuttua sekä lasten että vanhempien tietämykseen vesiturvallisuudesta. Rantauimakoulut, antavat oivan mahdollisuuden lapsen asenne- ja turvallisuuskasvatukselle. Tarkoituksenmukaisella asennekasvatuksella, tuetaan lasten terveitä elämäntapoja ja opitaan pitkäjänteistä toimintaa sekä samalla edistetään vesiturvallisuuksia Suomessa. (Terjestam 2002 s. 13–15, Miettinen ym. 1999 s. 113–114, Onnettomuustutkimuskeskus 2011 s. 131–132 & Toivonen 2011 s. 9)

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton mukaan (2011 s. 209) uimakouluihin tulisi sisällyttää vesiturvallisuuksien ja vesipelastukseen liittyviä harjoituksia ja keskusteluita esim. teemapäivän muodossa. Vesiturvallisuuksiharjoitukset ja – keskustelut sovelletaan ikäryhmälle sopiviksi. Vesiturvallisuuksien opettaminen käy rannalla luontevasti. Opetustilanteissa voi esimerkiksi harjoitella pelastusliivien oikein pukemista, erilaisten heittovälineiden, kuten pelastusrenkaan heittämistä ja käyttöä sekä toisen ihmisen kuljettamista vedessä apuvälineellä ja ilman. Leikkejä voi soveltaa edellä mainittujen teemojen ympärille, jonka jälkeen on hyvä keskustella siitä miksi näitä taitoja harjoitellaan. Oppijoiden kanssa voi lisäksi keskustella esimerkiksi oikeasta uintisuunnasta, sukeltelusta ja uimisesta luonnon vesissä. On myös hyvä ottaa esille veneilyyn ja mökkeilyyn liittyviä turvallisuusaspekteja ja painottaa pelastusliivien tärkeyttä. (Hakamäki 2011 s. 59, 209)

4 TUTKIMUKSEN KÄSITTEET

4.1 Laatu ja turvallisuus

Uimakoulujen laatu- ja turvallisuuskysymykset kulkevat hyvin pitkälti käsikkäin. Tässä tutkimuksessa laatuun lukeutuu kaikki käytännönjärjestelyt ennen uimakoulua, sen aikana ja sen jälkeen. Laadulliseen rantauimakouluun kuuluu mm. uimakoulusta tiedottaminen, uimaopetusvälineet ja -materiaali, omien taitojen ylläpitäminen jne. World Health Organization (WHO) kuvaa turvallisuutta tilaksi, jossa yksilöt ja yhteisöt saavat varmistuksen siitä että, psyykkistä, fyysistä ja materiaalista vahinkoa aiheuttavat vaarat ja olosuhteet ovat kontrolloituja siten, ettei niistä koidu terveyttä tai hyvinvointia uhkaavaa vaaraa. Turvallisuus on myös voimavara, joka kuuluu jokapäiväiseen elämään ja jota yhteisöt ja yksilöt tarvitsevat toteuttaaksensa pyrkimyksiään. (MLL 2009 s. 8) Turvallisuudella tarkoitamme sellaisia käytännön järjestelyitä ja toimintamalleja jotka takaavat mahdollisimman turvalliset olosuhteet rantauimakouluissa. Näitä käytännön järjestelyjä ovat mm. koulutus, viranomaislakien ja suositusten noudattaminen, ensiapuvalmiudet, työnjakoon liittyvät kysymykset työyhteisössä jne. Em. asiat voisivat yhtä hyvin liittyä uimakoulun laatuun. Jos uimakoulu on laadukas, on se usein myös turvallinen. Olemme jakaneet laadun ja turvallisuuden erillisiksi osa-alueiksi kysymysten luokittelun ja vastausten analysoinnin helpottamiseksi. Tutkimuksessamme käsittelemme suurimmaksi osaksi laadukasta ja turvallista uimakoulua yhtenä kokonaisuutena. On kuitenkin hyvä selkeyttää että laatu ja turvallisuus ovat vahvassa yhteydessä toisiinsa ja tutkimuksessamme on mahdotonta käsitellä joko turvallisuutta tai laatua (Hakamäki ym. s. 69–75)

4.2 Vuorovaikutus

Vuorovaikutus on kahden tai useamman ihmisen välistä kommunikaatiota, jossa osapuolet vaikuttavat toisiinsa tavalla tai toisella (Ojala & Uutela 1993 s. 5). Kommunikaatio on vuorovaikutuksen välttämätön edellytys. Kommunikaatioprosessi on siis tapahtuma, jossa ihmiset vaikuttavat toisiinsa käyttäytymiseen ja ajatteluun. Kommunikaatioon sisältyy vaikuttamista, ajatuksia, tunteita, tiedon välittämistä sekä vahvistuksen hakemista. Jokainen ihminen on yksilö joka tulkitsee ja ymmärtää kommunikaatiovo-

rovaikutusta yksilödynaamisten tekijöiden (arvot, asenteet, tiedot, mielipiteet, äly, viisaus, luovuus, motiivit ja sitoutuneisuus) perusteella. (Ojala & Uutela 1993 s. 76–79 ; Åberg 2006 s. 21–26)

Vastaavalla uimaopettajan ja työnantajalla on yhteiset vastualueet. (Hakamäki ym. 2011s. 69–70) Näin ollen on selvää että vuorovaikutus heidän välillään on hyvin oleellinen osa uimakoulun toimivuuden ja laadun kannalta.

Viestintä ja esimiesviestintä nähdään usein pelkkänä tiedon siirtämisenä kohteelle jolloin viestintä päättyy kun se on lähetetty. Tämän tapaisessa viestinnässä ei tapahdu minkäänlaista vuorovaikutusta. Viestintä on parhaimmillaan ajatusten vaihtoa, jolloin yhdessä luodaan jotakin suurempaa ja parempaa yhteisien tavoitteiden saavuttamiseksi. (Åberg 2006 s. 83–86)

Richard Draft, Robert Lengel ja Linda Trevino ovat tutkimuksissaan todenneet henkilökohtaisen viestinnän olevan yksi työnantajan rikkaimmista viestinnän muodoista. (Åberg 2006 s. 157–158)

Leif Åberg (1993 s. 99–101) on listannut tekijöitä jotka johtavat työryhmän menestykseen. Åberg kutsuu tätä työryhmää ”riemujoukoksi”. Esimies-alainen viestintä ei siis ole viestintää joka on pelkästään esimiehen vastuulla, vaan se koostuu kahdesta osapuolesta joista kumpikin on aktiivinen aikaansaaja. Riemujoukon viestinnän menestystekijät ovat Åbergin mukaan:

- kannustava esimies
- aktiivinen alainen
- myönteinen ihmiskuva
- aito vuorovaikutus
- rakentava ilmapiiri
- vaikuttamisen vapaus
- tavoitteiden sisäistäminen
- toimivat puitteet
- selkeät viestit

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYSTEN ESITTÄMINEN

Kartoittaessamme Suomalaisen rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta olemme käyttäneet mittarina SUH:n ja viranomaisten ohjeita ja suosituksia. Toivomme löytävämme turvallisuutta ja laatua ehdotuksia ja toimintatapoja avoimista vastauksista. Tulosten perusteella SUH voisi tulevaisuudessa tarkastella Suomalaisen rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua. Kolme keskeistä tutkimuskysymystä on laadittu yhteistyössä SUH:n kanssa.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa Suomalaisen rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta

Tutkimus kysymykset

1. Mikä on tärkeää turvallisessa ja laadukkaassa rantauimakoulussa?
2. Mitä turvallisuus rutineja rantauimakoulussa on käytössä?
3. Miten työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus toimii?

6 TUTKIMUSSTRATEGIAN VALINTA

Käytimme kvantitatiivista survey-tutkimusta. Kyselylomakkeen avulla pyrimme kuvailemaan, vertailemaan ja selittämään Suomalaisten rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 134). Survey-tutkimuksessamme aineisto on kerätty standardisoidussa muodossa eli kysymykset on kysytty jokaiselta vastaajalta samalla tavalla. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 193–195; Hirsjärvi & Hurme 2011 s. 44–45; Hirsjärvi & Hurme 1988 s.29). Tero Savolainen (SUH:n uimaopetuksen koulutussuunnittelija) ei osannut arvioida vastaavien uimaopettajien määrää Suomessa. Kolmen päivän ajan soitimme ympäri Suomea kerätäksemme tutkimukseen osallistuvia vastaavia uimaopettajia. Tavoitettuamme mielestämme riittävän määrän kiinnostuneita (n=70), lähetimme kyselylomakkeet kohderyhmälle verkkohaastatteluna. Pyrimme siihen, että uimakouluilla olisi mahdollisimman erilaiset taustat (kunnan, uimaseuraseuran, yksityinen, Folkhälsan jne.). Ajatuksena on, että haluamme nähdä otetaanko turvallisuus- ja laatuksymykset eri tavoin huomioon eri järjestäjien keskuudessa.

6.1 Kyselylomakkeen laatiminen

Kysymysten laadinnassa käytimme Suomen Uimaopetus ja Hengenpelastusliiton koulutusmateriaalia sekä uimaopetuksen koulutussuunnittelija Tero Savolaisen näkemyksiä. Olemme yhdessä Tero Savolaisen kanssa käyneet läpi kysymyksiä aikavälein ja jakaneet mielipiteitämme. Näin olemme saaneet sekä koulutussuunnittelijan että uimaopettajan näkökulman kyselylomakkeeseen.

Lomakkeessamme kysymysten ja väitteiden muoto sekä esittämisjärjestys on määrätty (Hirsjärvi & Hurme 2011 s. 44). Olemme käyttäneet Aaltolan ja Vallin (2001 s. 110) helposti ymmärrettyä jaottelu tapaa kysymyksissämme: Valmiit vastausvaihtoehdot ja avoimet kysymykset. (Vuorela 2005 s. 46). Lomakkeessamme suurin osa kysymyksistä on kyllä tai ei kysymyksiä tai kysymyksiä, joissa pyydämme vastaajaa perustelemaan vastaustaan tai ilmaisemaan mielipiteensä. Tällaisissa kysymyksissä voidaan puhua ensisijaisista ja toissijaisista kysymyksistä. Ensisijaiset kysymykset ovat kyllä tai ei kysymyksiä. Toissijaisten tarkoitus on kerätä lisätietoa. (Hirsjärvi & Hurme 1988 s.45) Kyselylomakkeemme viimeinen sivu koostuu avoimista kysymyksistä joissa

kysymykset ovat kaikille samat mutta vastaus kirjoitetaan omin sanoin. (Aaltola & Valli 2001 s. 26). Lomakkeessamme on 91 kysymystä joista neljä viimeistä ovat avoimia. Lomake koostuu suurimmaksi osaksi kyllä tai ei vastauksista. Tämä helpottaa vastaajan vaivannäköä ja ajankulua. (Aaltolan & Vallilan 2001 s. 100–101).

6.2 Aineiston keruu ja eettiset näkökohdat

Aloitimme aineiston keräämisen ottamalla puhelimitse yhteyttä kohderyhmään. Soitimme heille kolmen työpäivän ajan SUH:n toimistolta. SUH:n alaisuudessa toimiminen vakuutti kohderyhmän tutkimuksen aiheen tärkeydestä. Ensin selvitimme internetin välityksellä (Google), missä ja kenen toimesta uimakouluja järjestetään. Hakusanoina käytimme: rantauimakoulu, strandsimskola, kesäuimakoulut ja uimakoulu. Tavoitteenamme oli saada mahdollisimman useita eri tahojen järjestämää (kunta, uimaseura, yksityinen, falkhälsan jne.) rantauimakoulua tutkimukseemme. Mielenkiintonsa osoittaneille (n=70), lähetimme sähköpostitse saatekirjeen ja linkin verkkokyselyihin. Saatekirjeessä kerroimme tutkimuksen tärkeydestä ja siitä, että tutkimukseemme osallistuvien tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja niitä käsittelevät vain tutkimustyöhön osallistuvat henkilöt. Jokaisen henkilöllisyys pysyy salassa ja henkilökohtaiset tiedot hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Saatekirjeessä ilmoitimme myös toimeksiantajamme, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry:n yhteystiedot ja että kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton tuotepalkintoja. Samaisessa sähköpostissa oli suora internetlinkki SUH:n sivulle josta kaksikielinen kyselylomake löytyi. Internetlinkin vieressä oli salasana, jonka kyseinen henkilö kirjoitti ensimmäisen kysymyksen vastauslaatikkoon. Näin varmistimme, että tutkimukseen osallistuva henkilö oli oikea. Optimaaliseksi vastausten määräajaksi nähdään yleensä kaksi viikkoa (Hirsjärvi ym. 2003 s. 191). Rantauimakouluja pidetään kesäkuusta lokakuuhun. Jotta mahdollisimman moni rantauimakoulu osallistuisi tutkimukseemme, pidimme parempana vaihtoehtona määräajan asettamista lokakuun loppuun.

SUH:n verkkopalveluun ei mahtunut kaikkia 91 kysymystä, joten jouduimme tekemään kaksijakoisen kyselylomakkeen. Tämä tarkoitti sitä että kysymyksiin vastaavat joutuivat lähettämään osan yksi (kysymykset 1-45) ja osan kaksi (kysymykset 46-91) erikseen.

Ilmoitimme tästä saatekirjeessä ja muistutimme vastaajia painamaan vihreätä lähetä ruutua sekä kysymyksen 45 että 91 jälkeen. Oletimme että jokainen kyselyyn vastannut uimaopettaja vastaisi omalla sähköpostiosoitteellaan, jolloin kyselylomakkeen osat olisi helppo yhdistää toisiinsa.

Syyskuun alussa, huomasimme että osa vastaajista oli vastannut ainoastaan kyselylomakkeen ensimmäiseen tai toiseen osaan, ja kaikki ensimmäiset osat vastaanotettiin saman palvelimen kautta. Kaikissa ensimmäisen osan lomakkeissa oli sama sähköpostiosoite. Karsimme pois kaikki vajaat lomakkeet, eli sellaiset, joissa oli vastattu ainoastaan ensimmäiseen tai toiseen osaan. Kaikki lomakkeen toiset osat vastaanotimme henkilöiden omilla sähköpostiosoitteilla joten pystyimme vastaanottoaikojen perusteella keräämään 17 ehyttä lomaketta. Tämä määrä käyttökelpoisia kyselylomakkeita ei kuitenkaan riittänyt toteuttamaan tutkimusta. Lisäsimme kyselylomakkeeseen ruudun jossa pyysimme kohdehenkilöitä kirjoittamaan sähköpostiosoitteensa.

Aloitimme karhuamisen 16.9, ja lähetimme uuden saatekirjeen jossa pahoittelimme tekemäämme virhettä ja pyysimme kohdehenkilöitä kirjoittamaan oman sähköpostiosoitteensa uuteen ruutuun. Muistutimme vielä, että molemmat kyselylomakkeen osat on lähetettävä erikseen. Määräajaksi asetimme kaksi viikkoa. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 196) Määräajan päätyttyä 30.9 olimme vastaanottaneet 14 uutta ehyttä kyselylomaketta. Käyttökelpoisia vastauslomakkeita oli nyt 31, joka oli riittävä määrä tutkimuksen toteuttamiseen.

6.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnissa olemme käyttäneet sekä selittämiseen että ymmärtämiseen pyrkivää lähestymistapaa. (Hirsjärvi ym. 1997 s. 210) Aineiston analyysi tehtiin loppuvuoden 2013 ja tammikuun 2014 aikana. Syötimme tiedot Excelin taulukkolaskentaohjelmaan, jossa teimme havaintomatriisin. Excel ohjelman avulla tulokset annetaan prosentteina. Jokaisen lomakkeen suljetulle kysymykselle asetimme arvot jotka analysoimme taulukkolaskentaohjelman avulla. Näiden vastausten avulla pyrimme selittämään rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua ja löytämään epäkohtia tutkimuskysymyksiimme (Heikkilä 1998 s 47).

Lomakkeen avointen kysymysten tarkoituksena oli löytää uusia näkökulmia, ideoita, toimintatapoja sekä varteenotettavia parannusehdotuksia. (Heikkilä 1998 s. 49–51 & Hirsjärvi ym. s. 210) Avointen kysymysten analysoinnissa olemme käyttäneet Syrjäläisen (1990 s. 90) kvalitatiivista analysointimenetelmää. Syrjäläinen jakaa sisällönanalyysin seitsemään eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa opitaan tuntemaan aineisto ja muodostetaan keskeiset käsitteet. Tutkimuksessamme tämä tarkoittaa SUH:n ja viranomaisten suosituksia turvallisuudesta ja laadusta, jotka ovat suorassa yhteydessä tutkimuskysymyksiimme. Tämän jälkeen aineisto sisäistetään ja teoretisoidaan. Kolmannessa vaiheessa etsitään aineiston keskeisimmät teemat, jotka halutaan nostaa esille tuloksissa ja pohdinnassa. Neljännessä vaiheessa keskeiset käsitteet täsmennetään. Viidennessä vaiheessa tehdään uusi luokittelu, jossa tarkastellaan ilmiöiden ja poikkeusten esiintymistiheyttä. Kuudennessa vaiheessa tehdään ristiinvalidointi, jota seuraa viimeinen vaihe, eli johtopäätösten ja tulkinnan tekeminen. Syrjäläisen sisällönanalyysi on selkeä ja toimiva menettelytapa, jossa lähtökohtana on kokonaisuuden hahmottaminen jota sitten tiivistetään vaiheittain. Esille nousevat asiat jaetaan ja lokeroidaan, joka helpottaa vastausten tulkintaa ja johtopäätösten tekemistä.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuskysymykset muodostavat tutkimukseemme kolme keskeistä aihepiiriä. Kävimme jokaisen kysymyksen yksitellen läpi löytääksemme kiinnostavimmat ja huolestuttavimmat vastaukset.

Tutkimukseemme osallistui 31 vastaavaa uimaopettajaa, joista viisi oli miehiä ja loput (26) naisia. Ikäjakauma oli 17–51 vuotta. Uimaopettajan peruskurssin käyneitä oli kymmenen, sekä perus- että jatkokurssin käyneitä neljä, uimaopettajakurssin (voimassa 2007 lähtien) käyneitä 15. Jonkin muun koulutuksen käyneitä oli kaksi. Seitsemän vastaavaa uimaopettajaa oli ensimmäistä kesää töissä vastaavana uimaopettajana, kuusi toista kesää, kahdeksan kolmatta tai neljättä kesää ja kymmenellä oli vähintään viiden vuoden kokemus. Ikäjakaumalla ja asetimme muuttajat 17–24 vuotta (n=18) ja 25–51 (n=13). Tutkimuksen kannalta huomattavimmat erot liittyivät työkokemukseen. Asetimme näille muuttujille arvot kokemattomat uimaopettajat (1-2 kesää) ja kokeneet uimaopettajat (vähintään 3 kesää).

Ensimmäinen mielenkiintoinen asia, joka tulee esille jo vastaavien uimaopettajien taustatiedoista, on ikä ja koulutus. Suomessa uimaopettajan vähimmäisikä on 18 vuotta, sama koskee myös sijaisia. Tutkimuksessamme 6 % (n=2) vastaavista uimaopettajista oli alle 18. Uimaopettajalla on myös oltava uimaopettajakoulutus. 6 % (n=2) vastaajista ilmoitti, että heillä on jokin muu koulutus. Tämä on huolestuttavaa ottaen huomioon, että uimakoulun järjestäjä on vastuussa oppilaista ja näin ollen ihmishengistä. Tuloksista huomasimme, että sukupuolella, koulutuksella ja iällä ei ollut huomattavaa merkitystä vastausten kannalta, kun taas työkokemuksen pituus oli mielenkiintoinen muuttuja vastausten eroavaisuuksissa. Päätimme tarkastella tätä tuloksien kannalta merkittävää muuttujaa. Tulososiossa otamme kantaa ainoastaan vastauksiin, joista löysimme hajontaa ja epäkohtia. Ilmoitamme vastaukset prosenteissa.

7.1 Uimaopettajan turvallisuusrutiinit

23. Onko uimakoulussa asennekasvatusta vesiturvallisuudesta esim. hengenpelastus teemapäivää?

	Kyllä: 74% (n=23)	Ei: 26% (n=8)	Tyhjä 0% (n=0)
Kokemattomat	31% (n=7)	75% (n=6)	
Kokeneet	69% (n=16)	25% (n=2)	

Taulukko 3: 23. Onko uimakoulussa asennekasvatusta vesiturvallisuudesta?

Kaikki vastasivat. Myöntävästi vastanneista uimaopettajista (n=23) 16 oli kokeneita ja seitsemän kokemattomia. Kieltävästi vastanneista (n=8) uimaopettajista kuusi oli kokemattomia ja kaksi kokeneita.

44. Onko uimakoulualue rajattu?

	Kyllä: 71% (n=22)	Ei: 29% (n=9)	Tyhjä: 0% (n=0)
Kokemattomat	36,3% (n=8)	56% (n=5)	
Kokeneet	63,6% (n=14)	44% (n=4)	

Taulukko 4. 44. Onko uimakoulualue rajattu?

Kaikki vastasivat. Myöntävästi vastanneista uimaopettajista (n=22) 14 oli kokeneita ja kahdeksan kokemattomia. Kieltävästi vastanneista (n=9) uimaopettajista viisi oli kokemattomia ja neljä kokeneita.

68. Ilmoitetaanko saavutuksista/uimataidoista johonkin vai pysyvätkö ne omana tietonanne?

	Kyllä: 84% (n=26)	Ei: 13% (n=4)	Tyhjä: 3% (n=1)
Kokemattomat	34,6% (n=9)	75% (n=3)	
Kokeneet	65,4% (n=17)	25% (n=1)	

Taulukko 5. 68. Ilmoitetaanko saavutuksista/uimataidoista johonkin?

Saimme 30 vastausta. Myöntävästi vastanneista uimaopettajista (n=26) 17 oli kokeneita ja yhdeksän kokemattomia. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=4) kolme oli kokemattomia ja yksi kokenut.

Avoimet kysymykset.

Kysymyksessä 87 pyysimme vastaajia kertomaan mitä valmisteluja/toimenpiteitä he tekevät ennen kesän ensimmäistä uimakouluu. Kysymykseen vastasi 27/31 (87 %). 29 % (n=9) vastaajista hoitaa kaikki tarvittavat toimenpiteet SUH:n suositusten mukaan. Samat yhdeksän henkilöä ilmoittavat myös hoitavansa kaikki käytännönjärjestelyt kuten uimaopettajien ja leikinohjaajien rekrytoinnin, tiedottamiset, materiaalin hankinnat, ilmoittautumiset jne. 19 % (n=6) ilmoittaa ainoastaan suunnittelevansa uintitunnit ja 16

% (n=5) kertoo hoitavansa rantaan ja veteen liittyviä tehtäviä kuten rannan siisteys ja syvyys profiilit.

Kysymyksessä 88 pyysimme vastaajia kertomaan kuinka he ylläpitävät/kehittävät uimaopettajataitojaan. Kysymykseen vastasi 26/31 (84 %). 29 % (n=9) vastaajista kertoo ainoastaan käyvänsä uimassa ja 10 % (n=3) mainitsee ainoastaan kirjallisen materiaalin tai vuorovaikutuksen. 29 % (n=9) vastaajista mainitsee käyvänsä ideapäivillä, jatkokursseilla tai Folkhälsanin koulutuksessa.

Kysymyksessä 90 pyysimme vastaajia kertomaan miten he itse takaavat mahdollisimman turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun. Kysymys on samantapainen kuin kysymys 89 jonka takia suurin osa on kirjoittanut samanlaisen vastauksen kuin kysymykseen 89 tai viittaneet siihen. Tarkoituksenamme oli löytää turvallisuutta ja laatua edistäviä toimintatapoja vastaavien uimaopettajien henkilökohtaisista toimintamalleista. Kysymyksen muodosta johtuen, kirjoitamme tulososiossa yleisimmät esille tulleet asiat. Tällaisia asioita olivat ryhmän koko, vuorovaikutuksen laatu ja hyvä työtiimi, alueiden rajaaminen niin vedessä kuin maallakin, positiivinen työympäristö ja lasten kokoaikainen tarkkailu.

7.2 Rantauimakoulujen laatu ja turvallisuus

12. Kun tarvitset sijaista, onko hän aina 18 vuotta täyttänyt koulutettu uimaopettaja?

	Kyllä: 75% (n=23)	Ei: 19% (n=6)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	39,1% (n=9)	33,3% (n=2)	
Kokeneet	60,9% (n=14)	66,7% (n=4)	

Taulukko 6. 12. Kun tarvitset sijaista, onko hän aina 18 vuotta täyttänyt koulutettu uimaopettaja?

29 vastaustauksesta 23 uimaopettajalla sijainen on koulutettu ja täysi-ikäinen. Heistä 14 oli kokeneita ja yhdeksän kokemattomia. Kieltävästi vastanneista kaksi oli kokemattomia ja neljä kokeneita.

13. Tiedotatteko pidettävistä uimakouluista?

	Kyllä: 84% (n=26)	Ei: (n=1)	En tiedä: 13% (n=4)
Kokemattomat	38,5% (n=10)	0% (n=0)	75% (n=3)
Kokeneet	61,5% (n=16)	100% (n=1)	25% (n=1)

Taulukko 7. 13. Tiedotatteko pidettävistä uimakouluista?

Kaikki vastasivat. Kyllä vastanneista (n=26) 16 oli kokeneita ja 10 kokemattomia. Yksi kokenut uimaopettaja vastasi kysymykseen kieltävästi. Kolme kokemattonta ja yksi kokenut vastasi ettei tiedä.

17. Informoidaanko oppilaiden vanhempia uimakoulutiedotteella ennen uimakoulua?

	Kyllä: 71% (n=22)	Ei: 26% (n=8)	En tiedä: 3% (n=1)
Kokemattomat	31,8% (n=7)	75% (n=6)	0% (n=0)
Kokeneet	68,2% (n=15)	25% (n=2)	100% (n=1)

Taulukko 8. 17. Informoidaanko oppilaiden vanhempia uimakoulutiedotteella ennen uimakoulua?

Kaikki vastasivat. Myöntävästi vastanneista uimaopettajista (n=22) 15 oli kokeneita ja seitsemän kokemattomia. Kieltävästi vastanneista (n=8) kuusi oli kokemattomia ja kaksi kokeneita. Yksi kokenut uimaopettaja vastasi ettei tiedä.

25. Onko teillä turvallisuusasiakirja?

	Kyllä: 68% (n=21)	Ei: 13% (n=4)	En tiedä: 16% (n=5)	Tyhjä 3% (n=1)
Kokemattomat	28,6% (n=6)	25% (n=1)	100% (n=5)	
Kokeneet	71,4% (n=15)	75% (n=3)	0% (n=0)	

Taulukko 9. 25. Onko teillä turvallisuusasiakirjaa?

30 vastauksesta 21 uimaopettajaa vastasi myönteisesti. Heistä 15 oli kokeneita ja kuusi kokemattomia. Kieltävästi vastanneista uimaopettajista (n=4) kolme oli kokeneita ja yksi kokematon. Viisi kokemattonta uimaopettajaa vastasi en tiedä.

26. Oletko tutustunut turvallisuusasiakirjaan?

	Kyllä: 68% (n=21)	Ei: 26% (n=8)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	28,6% (n=6)	75% (n=6)	
Kokeneet	71,4% (n=15)	25% (n=2)	

Taulukko 10. 26. Oletko tutustunut turvallisuusasiakirjaan?

29 vastaajasta 21 vastasi myönteisesti. Vastauksista 15 oli kokeneiden ja kuusi kokemattomien uimaopettajien. Kielteisistä vastauksista (n=8) kuusi oli kokemattomien ja kaksi kokeneiden uimaopettajien.

27. Oletko / oletteko tehneet riskianalyysin?

	Kyllä: 58% (n=18)	Ei: 42% (n=13)	Tyhjä: 0% (n=0)
Kokemattomat	27,8% (n=5)	61,5% (n=8)	
Kokeneet	72,2% (n=13)	38,4% (n=5)	

Taulukko 11. 27. Oletteko tehneet riskianalyysin?

Kaikki vastasivat. 18 myönteisestä vastauksesta 13 oli kokeneilta ja viisi kokemattomilta. Kielteisistä vastauksista (n=13) kahdeksan oli kokemattomilta ja viisi kokeneilta uimaopettajilta.

29. Oletteko tehneet turvallisuussuunnitelman / turvallisuusjärjestelmän?

	Kyllä: 68% (n=21)	Ei: 29% (n=9)	Tyhjä: 3% (n=1)
Kokemattomat	28,5% (n=6)	66,6% (n=6)	
Kokeneet	61,5% (n=15)	33,3% (n=3)	

Taulukko 12. 29. Oletteko tehneet turvallisuussuunnitelman?

30 vastauksesta 21 vastasi myöntävästi. Vastanneista 15 oli kokenutta ja kuusi kokemattonta uimaopettajaa. Kielteisesti vastanneista (n=9) kolme oli kokeneita ja kuusi oli kokemattomia.

30. Onko teillä selkeä työnjako onnettomuuden sattuessa?

	Kyllä: 71% (n=22)	Ei: 26% (n=8)	Tyhjä: 3% (n=1)
Kokemattomat	40,9% (n=9)	37,5% (n=3)	
Kokeneet	59,1% (n=13)	72,5% (n=5)	

Taulukko 13. 30. Työnjako onnettomuuden sattuessa?

30 uimaopettajasta 22 vastasi myönteisesti. Heistä 13 oli kokeneita ja yhdeksän kokemattomia. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=8) viisi oli kokeneita ja kolme kokemattomia.

42. Onko sinulla sellainen (EA-kortti)?

	Kyllä: 68% (n=21)	Ei: 32% (n=10)
Kokemattomat	37,1% (n=8)	50% (n=5)
Kokeneet	61,9% (n=13)	50% (n=5)

Taulukko 14. 42. Onko sinulla sellainen (EA-kortti)?

Kaikki vastasivat. Myönteisesti vastanneista (n= 21) 13 oli kokenutta ja kahdeksan kokemattonta. Kielteisesti vastanneista (n=10) viisi oli kokenutta ja viisi kokemattonta.

43. Pitäisikö kortin mielestäsi olla pakollinen?

	Kyllä: 84% (n=26)	Ei: 13% (n=4)	Tyhjä: 3% (n=1)
Kokemattomat	42% (n=11)	50% (n=2)	
Kokeneet	58% (n=15)	50% (n=2)	

Taulukko 15. 43. Pitäisikö kortin mielestäsi olla pakollinen?

30 vastasi. Myönteisistä vastauksista (n=26) 15 kuului kokeneille ja 11 kokemattomille uimaopettajille. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=4) kaksi oli kokenutta ja kaksi kokematon.

85. Poikkeavatko mielestäsi turvallisuusjärjestelyt rantauimakouluissa hallissa pidettävistä uimakouluista?

	Kyllä: 48% (n=15)	Ei: 23% (n=7)	Tyhjä: 29% (n=9)
Kokemattomat	20% (n=3)	42,9% (n=3)	
Kokeneet	80% (n=12)	57,1% (n=4)	

Taulukko 16. 85. Poikkeavatko mielestäsi turvallisuusjärjestelyt rantauimakouluissa hallissa pidettävistä uimakouluista?

22 uimaopettajasta 15 vastasi myönteisesti. Heistä 12 oli kokeneita ja kolme kokemattomia. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=7) neljä oli kokeneita ja kolme kokemattomia.

Avoimet kysymykset

Kysymyksessä 51 kysyimme onko uimarannalla samanaikaisesti muita uimakouluja ja ihmisiä, sekä miten kyseisen uimakoulun oppilaat erottuvat muista lapsista? 25/31 (81 %) uimaopettajaa vastasi. 56 % (n=14) vastanneista erottavat omat uimakoululaiset muista lapsista rajatulla opetusalueella ja 24 % (n=6) käyttää oppilaillaan uimarannekeita.

Kysymyksessä 52 pyrimme selvittämään miten uimaopettajat itse erottuvat muista ihmisistä/opettajista rannalla. Vastauksia saimme 27/31 kpl. (87 %). Suurin osa vastanneista (n=15) kertoi käyttävänsä uimaopettajan- /seuran t-paitaa tai märkäpukua erottuakseen muusta joukosta. Uimaopettajista 15 % (n=4) kertoi että esittäytyminen lapsille uimakoulun alussa riittää ja 15 % (n=4) vastasi, ettei uimakoulualueella ole muita aikuisia. Kaksi uimaopettajaa (7 %) vastasi, etteivät he käytännössä erotu muusta joukosta millään tavoin.

Kysymys 86 (JOS kyllä, kuinka poikkeavat?) oli toissijainen kysymys kysymykselle 85 (Poikkeavatko mielestäsi turvallisuusjärjestelyt rantauimakouluissa hallissa pidettävistä uimakouluista?). Vastauksia saimme 27/31 (87 %). Kolme yleisintä esille nousutta poikkeavuutta koski sääolosuhteiden huomioimista 30 % (n=8), rantaveden sameutta 19 % (n=5) ja valvojien puuttumista rannalla 22 % (n=6).

Kysymyksessä 89 kysyimme uimaopettajilta mitä heidän mielestään turvallinen ja laadukas rantahuimakoulu tarkoittaa. Viisi yleisintä esille nousutta asiaa vastauksissa oli uimaopettajien pätevyys 44 % (n=12), vuorovaikutus työnantajan ja vanhempien kanssa 30 % (n=8), turvalliset rantaolosuhteet 22 % (n=6), selkeät pelisäännöt 22 % (n=6) ja toiminnan suunnittelu 19 % (n=5).

Kysymyksessä 91 pyysimme vastaavia uimaopettajia esittämään parannusehdotuksia tulevaisuutta silmällä pitäen. Kahdeksan uimaopettajaa vastasi. Suurin osa (n=6) parannusehdotuksista koski tavoitetaulukkoa.

7.3 Työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus

9. Saatto avustajan tarpeen vaatiessa?

	Kyllä: 45% (n=14)	Ei: 48% (n=15)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	50% (n=7)	33,3% (n=5)	
Kokeneet	50% (n=7)	66,6% (n=10)	

Taulukko 17. 9. Saatto avustajan tarpeen vaatiessa?

Saimme 29 vastausta. Myönteisesti vastanneista uimaopettajista (n=14) seitsemän oli kokemattomia ja seitsemän kokeneita. Kielteisistä vastanneista uimaopettajista (n=15) 10 oli kokeneita ja viisi kokemattomia

10. Kenen vastuulla avustajan hankkiminen on?

	Työnantaja: 52% (n=16)	Oma vas.: 19% (n=6)	Ei tietoa: 23% (n=7)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	62,5% (n=10)	16,7% (n=1)	28,6% (n=2)	
Kokeneet	37,5% (n=6)	83,3% (n=5)	71,4% (n=5)	

Taulukko 18. 10. Kenen vastuulla avustajan hankkiminen on?

Saimme 29 vastausta. 16 uimaopettajaa vastasi että avustajan hankkiminen on työnantajan vastuulla. Heistä 10 oli kokemattomia ja kuusi kokeneita. Kuusi uimaopettajaa vastasi avustajan hankkimisen olevan heidän vastuullaan. Heistä viisi oli kokeneita ja yksi kokematon. Seitsemästä uimaopettajasta viisi kokenutta ja kaksi kokematon vastasi ettei tiedä.

56. Oletko joutunut näyttämään rikosrekisteriotteen?

	Kyllä: 32% (n=10)	Ei: 68% (n=21)	Tyhjä: 0% (n=0)
Kokemattomat	40% (n=4)	42,9% (n=9)	
Kokeneet	60% (n=6)	57,1% (n=12)	

Taulukko 19. 56. Oletko joutunut näyttämään rikosrekisteriotteen?

Kaikki vastasivat. Myönteisistä vastauksista (n=10) kuusi oli kokeneilta ja neljä kokemattomilta. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=21) 12 oli kokeneita ja yhdeksän kokemattomia.

69. Ovatko sinulle selvää milloin lapset ovat sinun vastuullasi ja milloin ei?

	Kyllä: 78% (n=24)	Ei: 16% (n=5)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	33,3% (n=8)	60% (n=3)	
Kokeneet	66,6% (n=16)	40% (n=2)	

Taulukko 20. 69. Ovatko sinulle selvää milloin lapset ovat sinun vastuullasi ja milloin ei?

Saimme 29 vastausta. Myönteisesti vastanneista uimaopettajista (n=24) 16 oli kokeneita ja kahdeksan kokemattomia. Loput viisi vastausta olivat kielteisiä. Vastauksista kolme oli kokemattomien ja kaksi kokeneiden.

74. Toimiiko vuorovaikutus työnantajasi kanssa mielestäsi hyvin?

	Kyllä: 84% (n=26)	Ei: 10% (n=3)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	42% (n=11)	33% (n=1)	
Kokeneet	58% (n=15)	66% (n=2)	

Taulukko 21. 74. Toimiiko vuorovaikutus mielestäsi työnantajan kanssa hyvin?

Saimme 29 vastausta. Myönteisistä vastauksista (n=26) 15 oli kokeneiden ja 11 kokemattomien. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=3) yksi oli kokematon ja kaksi kokenutta.

75. Onko teillä tapaamisia?

	Kyllä: 77% (n=24)	Ei: 13% (n=4)	Tyhjä: 10% (n=3)
Kokemattomat	37,5% (n=9)	75% (n=3)	
Kokeneet	62,5% (n=15)	25% (n=1)	

Taulukko 22. 75. Onko teillä tapaamisia?

Saimme 28 vastausta. Myönteisesti vastanneista uimaopettajista (n=24) 15 oli kokeneita ja yhdeksän kokemattomia. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=4) kolme oli kokemattomia ja yksi kokenut.

76. Voisiko tapaamisia mielestäsi olla enemmän?

	Kyllä: 45% (n=14)	Ei: 48% (n=15)	Tyhjä: 6% (n=2)
Kokemattomat	28,6% (n=4)	53,3% (n=8)	
Kokeneet	71,4% (n=10)	46,7% (n=7)	

Taulukko 23. 76. Voisiko tapaamisia mielestäsi olla enemmän?

Saimme 29 vastausta. Myönteisesti vastanneista uimaopettajista (n=14) 10 oli kokeneita ja neljä kokemattomia. Kielteisesti vastanneista uimaopettajista (n=15) kahdeksan oli kokemattomia ja seitsemän kokeneita.

77. Onko työnantajasi mielestäsi aktiivisesti mukana uimakoulusuunnittelussa?

	Kyllä: 55% (n=17)	Ei: 42% (n=13)	Tyhjä: 3% (n=1)
Kokemattomat	47% (n=8)	31% (n=4)	
Kokeneet	53% (n=9)	69% (n=9)	

Taulukko 24. 77. Onko työnantajasi mielestäsi aktiivisesti mukana uimakoulusuunnittelussa?

Saimme 30 vastausta. Myönteisistä vastauksista (n=17) yhdeksän oli kokeneilta ja kahdeksan kokemattomilta. Kielteisesti vastanneista (n=13) uimaopettajista yhdeksän oli kokeneita ja neljä kokemattomia.

78. Koetko voit vasi helposti kääntyä työnantajan puoleen tarvittaessa?

	Kyllä: 77,4% (n=24)	Ei: 19,4% (n=6)	Tyhjä: 3,2% (n=1)
Kokemattomat	37,5% (n=9)	50% (n=3)	
Kokeneet	62,5% (n=15)	50% (n=3)	

Taulukko 25. 78. Koetko voit vasi helposti kääntyä työnantajan puoleen tarvittaessa?

Saimme 30 vastausta. Myönteisistä vastauksista (n=24) 15 oli kokeneilta ja yhdeksän kokemattomilta. Kielteisistä vastauksista (n=6) kuusi kolme oli kokeneilta ja kolme kokemattomilta.

8 POHDINTA

Pohdinnassamme on kaksi osaa, aineiston ja menetelmän pohdinta, sekä tulosten pohdinta. Olemme ottaneet kantaa ainoastaan niihin vastauksiin, jotka olivat mielenkiintoisia ja/tai huolestuttavia. Avointen kysymysten vastauksista nostamme esille yleisimmin esiintyneet asiat, sekä hyvät ideat ja toimintamallit.

8.1 Aineisto ja menetelmä

Ensimmäinen kysymys pohdiessamme tutkimusstrategiaa oli, tulisiko tutkimuksemme olla kvalitatiivinen (laadullinen) vai kvantitatiivinen (määrällinen)? Kvantitatiivinen ja kvalitatiivinen tutkimus nähdään usein vastakkaisina ja tämä teki valinnastamme vaikean (Hirsjärvi & Hurmeen 2011 s. 21). Tosiasiassa kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen menetelmä ovat jatkumo kahden ääripään välillä, eivät niinkään vastakohtia (Hirsjärvi ym. 2010 s. 131). Tutkimuksessamme tämä kyseinen ongelma oli helposti havaittavissa. Jos aineistomme olisi koostunut muutaman uimaopettajan yksilöhaastatteluilta, emme sen pohjalta olisi voineet vastata kysymykseen, ovatko Suomalaiset rantauimakoulut suositusten mukaan turvallisia ja laadukkaita. Tähän tarvittiin edustavampi otos. Toisaalta strukturoitu kysely- tai haastatteluaineisto ei anna vastausta siihen, miten uimaopettajat itse näkevät eri turvallisuus- ja laatuksymykset omien kokemustensa ja tuntemustensa pohjalta. Tällöin aineistossa tulee olla materiaalia, jossa uimaopettajat voivat ilmaista itseään omin sanoin. (Alasuutari 2011 s. 83) Tutkimustulosten luotettavuuden ja toistettavuuden kannalta paras vaihtoehto olisi ollut monimetodinen lähestymistapa, jossa kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen menetelmä yhdistetään. Olisimme voineet esim. tehdä puolistrukturoituja teemahaastatteluita strukturoidun kyselylomakkeen lisäksi, joka olisi täydentänyt kyselylomakkeella kerättyä aineistoa. Tähän olisi kenties vielä voitu yhdistää uimakoulujen havainnointiosuus. Tämä olisi ollut tulosten kannalta paljon hedelmällisempää kuin joko kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen menetelmä. Näin laaja, monimetodinen tutkimusmenetelmä olisi todennäköisesti riistäytynyt käsistämme eivätkä aikamme ja resurssimme olisi riittänyt tutkimuksen toteuttamiseen. (Hirsjärvi ym. 2010 s.233) Olimme siis vaikean päätöksen edessä.

Lähestyimme kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen menetelmän valintaa seuraavanlaisella ajatuksella: tutkimuksemme voisi mahdollisesti nähdä osana jotakin laajempaa tutkimusta, ikään kuin pohjatyönä (Aaltola & Valli 2001 s. 17). Kvantitatiivisella tutkimuksellamme olemme pyrkineet selvittämään onko rantauimakoulujen turvallisuutta ja laatua tarvetta tutkia laajemmin, esimerkiksi kvalitatiivisilla haastatteluilla. Yhtä hyvin olisimme voineet tehdä alustavan kvalitatiivisen tutkimuksen, jota myöhemmin olisi voinut tutkia kvantitatiivisin menetelmin. Tutkimuskysymyksiämme oli kuitenkin helpompi lähestyä kvantitatiivisin menetelmin.

Toinen syy siihen miksi päätimme tehdä tutkimuksemme kvantitatiivisessa muodossa, oli asemamme tutkijana suhteessa kohderyhmään. Jos olisimme tehneet tutkimuksen kvalitatiivisessa muodossa, olisimme todennäköisesti etäännyneet liikaa tutkijan roolista, jolloin omat ajatuksemme ja näkemyksemme olisivat ohjanneet tutkittavia liikaa. Aaltola & Valli (2001 s. 18) kutsuvat ilmiötä ”sydänverellä” kirjoittamiseksi. Tällä tarkoitetaan että kvalitatiivisen tutkimuksen haasteena on, että tutkija elää liian voimallisina tunnin tutkimuskohteensa elämänrytmissä. Olemme molemmat samassa ammatissa kuin kohderyhmämme. Meillä on vahvat tuntemukset ja mielipiteet uimakoulujen turvallisuuden ja laatuun liittyvissä kysymyksissä, joten näimme kvalitatiivisen menetelmässä enemmän riskejä kuin mahdollisuuksia. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkija useimmiten tarkastelee tutkittaviaan ulkopuolisena, jolloin omat näkemykset ja tuntemukset eivät pääse vaikuttamaan tutkimuskohteeseen tai tekstin luomiseen raportointivaiheessa. Kvantitatiivisen menetelmän valintaa tuki myös mahdollisuus käyttää avoimia kysymyksiä kyselylomakkeessa, joka mahdollisti uimaopettajien omien mielipiteiden ja kokemusten esilletulon. (Aaltola ja Vallila 2001 s. 110)

Kyselylomakkeen etuina ovat tutkimusaineiston laajuus, eli otoksen määrä, sekä aineiston analysoinnin helppous. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 193–195; Hirsjärvi & Hurme 2011 s. 44–45; Hirsjärvi & Hurme 1988 s.29) Kyselyn tekemisessä on myös heikkouksia, jotka tulee ottaa huomioon. Suurimpana heikkoutena on tutkimusmetodin pinnallisuus. Muita heikkouksia ovat, ettei vastaajien huolellisuutta ja rehellisyyttä lomakkeen täyttämässä voida varmistaa, värinymmärryksiä on vaikea kontrolloida eikä vastaajien tietoisuutta aiheesta tiedetä. Lomakkeen laatiminen vaati tutkijalta sekä tietoa että taitoa ja vastausprosentti voi joissain tapauksissa jäädä alhaiseksi. Olemme menetelmässämme pyrki-

neet huomioimaan kaikki edellä mainitut ongelmat. Yksi kyselylomakkeemme keskeisimmistä teemoista on vastaavan uimaopettajan ja työnantajan/järjestäjän vuorovaikutus. Lomakkeen olisi vaihtoehtoisesti voinut lähettää järjestäjälle/työnantajalle mutta koimme, että vastaavien uimaopettajien vastaukset antaisivat rehellisemmän kuvan todellisuudesta. Uskoimme aiheen olevan hyvinkin tärkeä vastaaville uimaopettajille. Jos jonkin kyseisen rantauimakoulun laatu ja turvallisuus eivät täytä vaadittavia kriteereitä, emme näe mitään syytä minkä takia uimaopettajien vastaukset olisivat epärehellisiä. Todennäköisesti uimaopettajat tällöin kaipaavat työolosuhteisiinsa muutosta. Erityisryhmälle tärkeä aihe puolestaan ennustaa korkeaa vastausprosenttia. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 195–196)

Aineistoa kerätessämme kato 56 % (n=39) osoittautui kuitenkin suurimmaksi ongelmaksi. Ensimmäisen aineiston keruun yhteydessä koimme vastoinkäymisen, joka pakotti meidät lähettämään kaikille 70 vastaavalle uimaopettajalle uudet kyselylomakkeet. Jos kyselylomakkeiden lähettäminen ja vastaanottaminen olisi onnistunut suunnitelmien mukaisesti jo ensimmäisellä kerralla, vastausprosentti olisi todennäköisesti ollut korkeampi. Vastausprosenttiin saattoi vaikuttaa myös lomakkeen pituus. Lomakkeessa oli 91 kysymystä, jonka huomasimme keruuvaiheessa olevan liikaa. Olimme olettaneet aiheen olevan kohderyhmälle niin tärkeä, ettei pituudella olisi merkitystä. Saattaa olla, että näin olikin ensimmäisellä kerralla elokuun 2013 lopussa. Uudestaan vastaaminen kaikkiin 91 kysymykseen lomakkeessa, jonka viimeinen sivu vielä koostui avoimista kysymyksistä, oli todennäköisesti kohderyhmän mielestä turhauttavaa, varsinkin kun virhe oli tutkimusryhmän aiheuttama. Todennäköisesti vastaajien keskuudessa on henkilöitä, jotka olivat lähettäneet täytetyn lomakkeen ensimmäisellä kerralla, mutta eivät vaivautuneet tekemään sitä toista kertaa. Huomasimme myös kysymyksissä olevan turhaa toistoa sekä tutkimuskysymyksiimme nähden epäoleellista tietoa.

Tutkimus vastasi suurimmaksi osaksi asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja nosti esiin asioita, joita SUH voi käyttää hyödyksi kehittämistyössään. Sisältövaliditeettia on vahvistanut kyselylomakkeen laatiminen yhteistyössä Tero Savolaisen (SUH:n uimaopetuksen koulutussuunnittelija) kanssa, joka on tuonut asiantuntijan näkökulman kyselylomakkeen sisältöön. Koska vastaavien uimaopettajien määrää Suomessa ei pystytty arvioimaan, ja otoksemme (n=31) osittautui valitettavan pieneksi, emme kyenneet yleis-

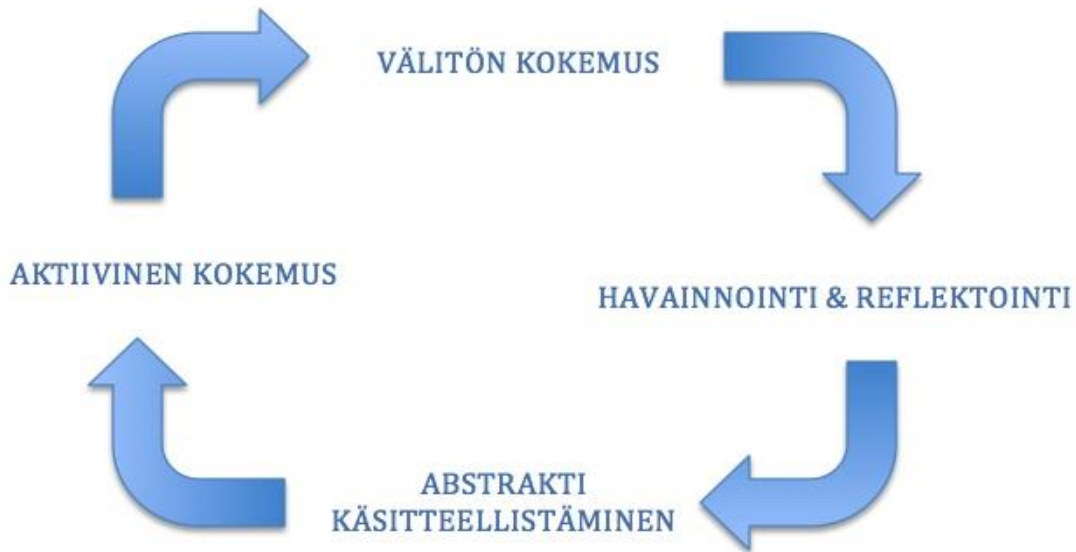
tämään tuloksia kaikkia Suomen vastaavia uimaopettajia koskeviksi. Ajatuksenamme oli että aiheen tärkeys vastaaville uimaopettajille olisi ollut ratkaiseva tekijä vastausten pinnallisuutta ajatellen. (Metsämuuronen 2006 s. 64–65) On mahdollista, että osa on ensimmäisellä vastauskerralla perehtynyt kysymyksiin tarkasti ja vastannut suurella antaumuksella, mutta ei ole viitsinyt nähdä samaa vaivaa toista kertaa, jolloin pinnallisuus vaikuttaa tuloksiin. (Hirsjärvi ym. 1997 s. 182–190) Aineiston analyysivaiheessa huomasimme useita ongelmia vuorovaikutukseen liittyvissä kysymyksissä. Yksi ongelmista oli käsitteen tulkinta. Vuorovaikutus on sanana hyvin moniulotteinen ja sen voi ymmärtää monella eritavalla. Tämän lisäksi vuorovaikutukseen liittyvät kysymykset ja sen tärkeys on voinut tuntua aiheeseen kuulumattomalta muihin kysymyksiin verrattuna. Huomasimme ettei käyttämämme menetelmä, jossa vastaukset annetaan prosenteissa, ei sovellu arvioimaan työnantajan ja vastaavan uimaopettajan vuorovaikutusta. Psykologiseen kysymykseen siitä miten työnantajan ja vastaavan uimaopettajan vuorovaikutus toimii, syvällisemmin perehtyvä laadullinen tutkimus, esimerkiksi haastattelu, olisi todennäköisesti ollut parempi vaihtoehto. (Hirsjärvi ym. 2010 s.233)

Reliabiliteettiä on vahvistanut lomakkeen huolellinen suunnittelu ja asiantuntijan näkemys. Saadaksemme varmuutta kyselylomakkeen selkeydestä, kysymysten ymmärrettävyydestä ja aineiston keruumenetelmän toimivuudesta, toteutimme kesäkuussa 2013 esitutkimuksen. Lähetimme kyselylomakkeen yhdelle, usean vuoden kokemusta omaavalle, vastaavalle uimaopettajalle. Hän vastasi sekä suomen- että ruotsinkieliseen lomakkeeseen, jonka jälkeen saimme palautteen. Tämän seurauksena teimme muutamia korjauksia koskien kielenhuoltoa sekä kyselylomakkeen johdonmukaisuutta. (Hirsjärvi ym. 1997 s 204) Vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä ajatellen, olisi ollut hyvä tehdä esitutkimus useammalle henkilölle. Tämänkaltaista tutkimusta ei ole ennen tehty, joten tutkimuksen toistaminen mahdollistaisi tuloksien vertailemisen. Tulosten perusteella olemme todenneet, että mitä kokeneempi vastaava uimaopettaja on, sitä paremmin hän ottaa laatu- ja turvallisuuskysymykset huomioon ja on niistä tietoinen. Voimme olettaa, että jos tutkimus tehtäisiin samoille vastaaville uimaopettajille sen jälkeen kun työkokemusta on kertynyt enemmän, olisi vastauksissa luultavasti vähemmän hajontaa ja epäkohtia. Toisaalta tämä tarkoittaisi sitä, että jos sama kysely toistettaisiin vastaavan työkokemuksen omaaville kuin tässä tutkimuksessa, olisivat tulokset hyvin samankaltaiset. (Metsämuuronen 2006 s. 65–66)

Mittareiden reliabiliteettia olisi vahvistanut SPSS:n käyttö tutkimustuloksissa. SPSS:n käyttö tulosten analyysissä olisi mahdollistanut tilastollisten faktojen esittämisen. Päätimme kuitenkin käyttää Excel taulukkolaskenta-ohjelmaa suhteellisen pienen muutujamäärän vuoksi. Toinen syy, joka puolsi valintamme käyttää Excel-ohjelmaa tulosten analyysissä, on kokemattomuutemme tutkijana ja tilastollisten ohjelmien käyttäjinä. Päädyimme siis käyttämään Excel taulukkolaskenta-ohjelmaa. (Heikkilä 2008 s. 121–122)

8.2 Uimaopettajan turvallisuusrutiinit

Turvallisuusrutiineihin lukeutuvat ne turvallisuuteen liittyvät käyttäytymismallit, joilla uimaopettaja itse voi vaikuttaa ja taata turvallisemman uimakoulun. Tämä on tärkeää ottaen huomioon, että oppilaat ovat uimaopettajan vastuulla siitä hetkestä kun uimaopettaja ottaa ryhmän vastaan, ja päättyy, kun lapset luovutetaan huoltajilleen. (Hakamäki ym. 2011 s. 74) Rantauimakouluissa olosuhteet eivät aina ole ihanteellisia opetukselle ja huomioon otettavia asioita on paljon uimahalleissa pidettäviin uimakouluihin verrattuna (Hakamäki ym. 2011 s.55–56). Vastauksissa koskien uimaopettajan turvallisuusrutiineita oli suurin ero kokeneiden ja kokemattomien uimaopettajien välillä. Tämä oli mielestämme hyvin mielenkiintoista ottaen huomioon, että vähemmän kokeneilla uimaopettajilla luulisi olevan uimaopettajakoulutuksessa läpi käytyt asiat tuoreammassa muistissa. Toisaalta asiaa voi katsoa toisestakin näkökulmasta. Vastaukset, joihin kokeneemmat uimaopettajat ovat vastanneet myönteisesti, ovat heidän mielestään hyväksi todettuja menetelmiä ja rutiineja. Kokemuksen mukana tulleet hyväksi todetut turvallisuusrutiinit voidaan yhdistää kahteen teoriaan. Donald Shönin Reflection-in-action teoriaan ja Kurt Lewinin oppimisen teoriaan. Kurt Lewinin oppimisen teorian tunnetumpi nimi on Kolbin kehä. Pedagogi David Kolb on viitannut Lewinin oppimisen malliin ja modifioinut kuvausta kehän asteista monella eri tavalla löytäen teoriaan aivan uusia näkökulmia. (Egidius 1999 s. 117 ja s.122)

Kuvio 5. Kolbin kehä (Egidius henry 1999, s. 122)

Malli kuvastaa siis oppimista, joka juurtuu välittömään kokemukseen. Kolbin (1984) mukaan kaikki oppiminen, joka pohjautuu välittömään kokemukseen todellisuudesta, on tehokkaampaa kuin teoreettinen oppiminen, joka perustuu kirjallisuuteen tai luennointiin. Teorian ydin idea on siis välitön kokemus (concrete experience), joka Kolbin mukaan on perusta kaikelle oppimiselle. Välitön kokemus elävöittää ja antaa merkityksen abstrakteille käsitteille, joka puolestaan mahdollistaa uusien käsitteiden kokeilun. Kehää luetaan siis aloittaen ylhäältä ja myötäpäivään. Ensin on välitön kokemus, tämän jälkeen seuraa havainnointi, jonka seurauksena syntyy syvempi tieto kokemuksesta.

Donald Schönin (1987, s. 1) teoriassa on samat periaatteet kuin Kolbin kehällä, eli oppiminen tapahtuu aina kokemuksen kautta. Schönin teoria koostuu kolmesta vaiheesta: knowing-in-action, reflection-in-action sekä reflection on reflection-in-action. Knowing-in-action tarkoittaa sellaisia arkipäiväisiä taitoja ja toimintoja, joista selviydymme ajattelematta mitä teemme, kun teemme niitä. (Schön 1987 s. 25) Knowing-in-action auttaa meitä selviytymään arkipäivästä niin kauan, kun toimintamme kuvastaa sitä mikä meidän näkemyksemme ja oppimamme mukaan on normaalia. Välillä koemme yllätyksiä jotka eivät kuulu arkipäiväiseen toimintaamme. Jollain tietoisella tasolla ajattelemme, ”mitä tapahtui?” sekä samalla, ”miten se minuun vaikutti?” Jolloin pelaamme tapahtunutta ja pyrimme löytämään siihen ratkaisun. Tätä tarkoittaa Reflection-in-action. Ajattelemme kriittisesti tapahtunutta ja luomme uusia toimintamalleja selviytyäksemme

tulevaisuudessa paremmin vastaavanlaisista tilanteista. Samankaltaisen tilanteen sattuessa kokeilemme uutta toimintamallia, joka voi joko johtaa parempaan tulokseen tai prosessiin, joka johtaa uuteen yllätykselliseen ilmiöön ja reflection-in-action kokemukseen. Näin opimme kokemuksen kautta löytämään hyviä ja huonoja toimintamalleja ja rutiineja selvittääksemme erilaisista tilanteista. (Schön Donald 1987, s.28–29)

Voimme asettaa Lewinin kokemukseen perustuvan oppimisteorian sekä Donald Schönin reflection-in-action kokemuksen uimaopettajan kokemaan tilanteeseen selkeyttääksemme teorioita. Ajatellaan, että uimaopettaja kokee jonkinlaisen vaaratilanteen rannalla. Uimaopettaja reagoi tilanteeseen, jolloin hän samalla tekee havaintoja ja peilaa niitä tilanteeseen. Tästä seuraa lähes tiedostamatonta uusien käsitteiden luomista tai reflection-in-action kokemuksia. Uimaopettaja jaottelee vaaratilanteessa ne kokemukset, jotka jo entuudestaan ovat tuttuja ja yhdistää nämä asiat vanhoihin käsitteisiin, eli Schönin (1987 s. 29) mukaan knowing-in-action toimintaan. Niille vaaratilanteeseen liittyville tilanteilla, jotka ovat tuntemattomia, hän muodostaa uusia käsitteitä, reflection-in-action, joita kokeilee tilanteessa. Tämä johtaa uuteen kokemukseen uudessa kehässä tai uuteen reflection-in-action kokemukseen. Näin uimaopettaja syventää oppimistaan. (Egidius 1999 s. 117 -119)

Jotta yllä olevat teoriat selkeytyisivät paremmin, on hyvä avata muutamia käsitteitä. Näkyvä tieto on tietoa, joka on peräisin kirjoista, faktasivuilta tai asiantuntijan luennolta. Se on siis tietoa, joka on hyvin perusteltu tosi uskomus. Piilevää tietoa on meissä jokaisessa. Tämän tyyppinen tieto on elämäkokemus, kokemuksesta oppiminen tai intuitio. Piilevää tietoa on vaikea välittää ja viestiä. Kun tietoon liitetään osaaminen, saadaan piilevä tietotaito. Piilevä tietotaito lisääntyy kokemuksen karttuessa. Sitä on enemmän niillä, jotka ovat olleet kauemmin työssä. Piilevän tietotaidon tärkein piirre on, että osaamme tiedon, kokemuksen ja osaamisen kautta reagoida yllättävissä tilanteissa oikealla tavalla. Kokemattomalla uimaopettajalla on enemmän näkyvää tietoa, mutta uudet yllätykselliset tilanteet voivat tuntua haastavilta. Enemmän kokemusta omaavalta uimaopettajalta löytyy enemmän piilevää tietotaitoa, jolloin hän ajattelematta asiaa osaa reagoida esim. hukkuvan lapsen avun-huutoon rannalla tai osaa ennakoida mitä tulee ottaa huomioon turvallisessa rantauimakoulussa. (Åberg 2006 s. 23–24)

Yksi mielenkiintoisimmista tuloksista oli että ainoastaan seitsemän (31 %) kokematon uimaopettajaa sisällytti asennekasvatusta vesiturvallisuudesta uimakouluunsa, kun taas kokeneiden uimaopettajista määrä oli 16 (69 %). Suomen sääolosuhteilla ja vedenlämpötilalla on hyvin suuri vaikutus hukkumisiin, alkoholisti puhumattakaan. Vuonna 2012 Suomessa hukkui 108 henkilöä. Vaikka muutosta on tapahtunut parempaan suuntaan (vuonna 2010: 165 henkilöä ja 2011: 125 henkilöä) on lasten kasvattaminen veden kunnioittamiseen ja vaaroista opettamiseen tutkimusten mukaan hyvin tärkeää. (SUH 2012; Svenska livräddningssällskapet 2012) Ruotsissa tehty tutkimus (Terjestam 2002 s. 13–15) tukee myös asennekasvatuksen tarpeellisuutta. Tutkimuksesta käy ilmi että, peruskoululaiset yliarvioivat oman kykynsä, sekä vanhemmat lapsensa kyvyt, hallita vaaratilanteita ja vaarojen välttämistä vedessä. Tämän takia vanhemmat kokevat ohjauksen vesiturvallisuutta koskeissa kysymyksissä tarpeettomaksi. Omien kokemustemme ja edellä mainittujen tosiasioiden perusteella, käsityksemme on että rantauimakouluihin, jotka antavat oivan mahdollisuuden tukea lasten kokonaisvaltaista kehitystä, tulisi sisällyttää vesiturvallisuutta koskevaa asennekasvatusta. (Terjestam 2002 s. 13–15, Miettinen ym. 1999 s. 113–114, Onnettomuustutkintakeskus 2011 s. 131–132)

Huolestuttavaa vastauksissa oli myös että 29 % prosenttia vastaajista (n=9) ei lainkaan rajaa uimakoulualueita. Näistä vastaajista 56 % (n=5) on kokemattomia uimaopettajia. Lasten fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden kannalta uimakoulualueen rajaaminen on todella tärkeää. Uimaopettajan on helpompi tarkkailla ja pitää ryhmä kasassa, kun alue on ainoastaan uimakoulua varten. Rajattu alue on turvallisen ilmapiirin yksi tärkeimmistä tekijöistä. (Hakamäke ym. 2011 s. 56–57)

Yksi SUH:n tehtävistä on suomalaisten uimataidon tilastointi. Jotta tämä onnistuisi, on uimaopettajan tehtävä vuosittain kirjallinen uimakoulun toimintaseloste, jossa oppilaiden saavutuksista ilmoitetaan. Vastausten perusteella neljä uimaopettajaa ei lainkaan tiedota saavutuksista eteenpäin. Näistä kolme on kokemattomia ja yksi kokenut uimaopettaja. Suomalaisten uimakoulujen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta olisi hyvin tärkeää, että jokainen uimakoulu tiedottaisi SUH:aa oppilaidensa saavutuksista. (Hakamäki ym. 2011 s. 47)

Avoimissa kysymyksissä Folkhälsanin jokavuotinen ja pakollinen kurssi kaikille Folkhälsanille työskentelevien uimaopettajille todettiin hyödylliseksi ja toimivaksi kokonaisuudeksi. Kurssilla käydään läpi kaikki oleellinen uimakoulujen laatuun ja turvallisuuteen liittyen. Jokainen kurssin käynyt saa käsikirjan, josta löytyy tarvittava informaatio uimakoulun järjestämisestä ja turvallisuudesta sekä täytettävät asiakirjat kuten esim. riskianalyysi, pelastussuunnitelma jne. Käsikirja päivitetään kerran vuodessa ja sen voi myös ladata Folkhälsanin kotisivuilta www.folkhalsan.fi. (Folkhälsan, simhandbok 2013 s. 5-8) SUH järjestää samankaltaisen Trimmi jatkokurssin. Trimmi kurssi täyttää viranomaisohjeen vaatimuksen vuosittaisesta turvallisuuskouluttamisesta. Kurssi ei ole pakollinen ja se on tarkoitettu allasolosuhteisiin, joka todennäköisesti selittää miksi siitä mainitaan vastauksissamme valitettavan harvoin. (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 f.) Olisi tietysti toivottavaa että kurssi järjestettäisiin myös rantaolosuhteissa, mutta kurssin sisältö pätee suurimmaksi osaksi myös rannoilla. Mielestämme pakollinen kurssi parantaisi rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta.

Yksi vastaavista uimaopettajista ilmoitti pitävänsä pelastussuunnitelmaan perustuvan hengenpelastus harjoituksen muiden leikinohjaajien ja uimaopettajien kanssa joka vuosi ennen kesän ensimmäistä uimakoulua. Tämä oli mielestämme oiva tapa varmistaa, että kaikki ovat tietoisia tehtävistään ja siitä millaisia ensiapuvalmiuksia työryhmästä löytyy. Ottaen huomioon, että edellä mainitut koulutukset ovat ainoastaan uimaopettajille, olisi mielestämme tärkeää, että leikinohjaajia tiedotetaan, mahdollisesti jopa koulutetaan, turvallisuuteen ja laatuun liittyvistä asioista vastaavanlaisilla harjoituksilla.

Avointen kysymysten tarkoituksena oli löytää hyviä ideoita turvallisuusrutiineihin liittyen. Analyysivaiheessa vastauksia läpikäydessämme samat asiat tulivat hyvin pitkälti ilmi jo suljetuissa kysymyksissä. Olisi ollut viisaampaa muotoilla yksi kysymys esim. seuraavalla tavalla: Onko rantauimakoulussanne jotain hyväksi todettuja turvallisuusrutiineja, joita haluaisitte jakaa muille uimaopettajille? Tällöin olisimme todennäköisesti välttyneet turhalta toistolta ja saaneet pidempiä vastauksia.

8.3 Rantauimakoulujen laatu ja turvallisuus

Kysyessämme uimaopettajilta heidän mielipidettään turvallisesta ja laadukkaasta rantauimakoulusta, saimme vastaukseksi samoja asioita, joita pohdimme yhteistyössä SUH:n kanssa tutkimuksen alkuvaiheissa. Niillä ajatuksilla lähdimme rakentamaan tutkimuksen viitekehystä. Vastauksista kävi ilmi uimaopettajien pätevyys (omat tiedot ja taidot), vuorovaikutuksen toimivuus koko työyhteisössä, turvalliset rantaolosuhteet (rannan erityispiirteet), selvät pelisäännöt ja hyvin suunniteltu toiminta. Voimme siis päätellä, että suurin osa uimaopettajista piti tärkeinä samoja asioita kuin Suomen Uimaopetus- ja hengenpelastusliitto suosituksissaan. Vastaaajista 23 % (n=7) oli kuitenkin sitä mieltä, etteivät rantauimakoulujen turvallisuusjärjestelyt poikkea halleissa järjestettävistä uimakouluista. 29 % (n=9) jätti kokonaan vastaamatta kysymykseen, joten tulokset eivät prosentuaalisesti olleet erityisen loistokkaita.

Toinen merkityksellinen asia laadun kannalta on uimakouluista tiedottaminen huoltajille. Tämä on tärkeää esimerkiksi lapsen fyysisen turvallisuuden ja vastuukysymysten kannalta. Tuloksista käy ilmi että, 26 % (n=8) vastanneista eivät tiedottaneet vanhempia erikseen ennen ensimmäistä uimakouluja. Jotta vanhemmat tiedostaisivat mihin lapsensa kesäaamuisin vievät sekä väärinkäsitysten ehkäisemiseksi, olisi järjestäjän ja vastaavan uimaopettajan syytä panostaa enemmän huoltajien tiedottamiseen. (Hakamäki ym. 2011 s. 72-73)

Turvallisuussuunnitelmaa -asiakirjaa ja riskianalyysia käsittelevät kysymykset antoivat huolestuttavia vastauksia. Vastaukset osoittavat ettei rantauimakoulujen turvallisuuteen ja laatuun kiinnitetä riittävästi huomiota, eikä lain säädöksiä noudateta. Oikeiden vastausten prosenttiluku ei kertaakaan noussut yli 70 %. Tulokset viittaavat siihen että vastaavat uimaopettajat ovat joko epätietoisia vastuustaan ja/tai tehtävistään. Rantauimakouluissa keskeisessä roolissa ovat ammatillisuus, laatu ja turvallisuus. Tulosten perusteella mainituissa asioissa näyttäisi olevan parannettavaa.

Vaikka pelastus- ja hätätilanteita sattuu harvoin, on niihin varauduttava ja suhtauduttava vakavasti. Uimaopettajalta vaaditaan varsinaisten pelastustaitojen lisäksi nopeaa tilanettajua. Uimaopettajan on ripeästi osattava tehdä tilanearvio ja huolehdittava siitä ettei-

vät muut oppijat joudu vaaratilanteeseen. Koska hätätilanteessa on kyettävä toimimaan automaattisesti, on suotavaa, että tilanteita harjoitellaan jatkuvasti. (Hakaniemi ym. 2011 s. 197–198)

Tulosten perusteella voi päätellä, ettei toiminta rannalla aina ole turvallisuuden ja laadun kannalta tarpeeksi harkittua. Tuloksista käy ilmi, että 29 % (n=9) vastanneista on jättänyt turvallisuussuunnitelman tekemättä, eikä noin kolmanneksella (n=8) ole selkeää työnjakoa onnettomuuden sattuessa. Tulosten perusteella kokeneemmat vastaavat uimaopettajat suoriutuisivat pelastus- ja hätätilanteista paremmin.

Lisäksi vastauksista kävi ilmi, ettei noin kolmannes ole suorittanut Suomen Punaisen Ristin ensimmäistä ensiapukurssia (EA1). Tämän on suuri puute. Uimaopettajalla pitäisi olla päivitetyt ensiaputaidot. Hyvät ensiaputaidot omaava uimaopettaja kykenee hoitamaan kaikkein yleisimmät onnettomuudet ja sairaskohtaukset. Myös SUH suosittelee EA1- ja EA2-kursseja uimaopettajatutkinnon täydentäjiksi. (Hakaniemi ym. 2011 s. 204)

Avoimien kysymysten vastauksista kävi ilmi, että erityisesti rantauimakouluille laadittu tavoitetaulukko, olisi käytännöllinen. SUH:n tavoitetaulukko on laadittu allasolosuhteisiin mutta samaa taulukkoa käytetään myös rantauimakouluissa. On itsestään selvää, että suoritukset on helpompi toteuttaa altaassa. Taulukon käyttö ei sellaisenaan sovellu rantauimakouluihin. Rantauimakouluissa taulukon suorituksia pisteytetään lievemmin, joka sinänsä on ymmärrettävää. Oma tavoitetaulukko rantauimakouluille selkeyttäisi uimaopettajien pisteyttämistä.. Ruotsissa on sovellettu hyvin käytännölliset uimamerkit rantauimakouluihin. Tällainen käytäntö olisi suositeltavaa Suomessakin. Merkkejä on laaja valikoima kaiken ikäisille oppijoille ja niissä korostuu mainiosti myös vesiturvallisuus ja hengenpelastus. (Svenska Livräddningssällskapet 2013) Folkhälsan on myös kehittänyt oman uimataitotestin ja siihen kuuluvan diplomin ja merkin. Uimamerkin (havssimmare) voi suorittaa ainoastaan meressä tai järvessä sääolosuhteista riippumatta. (Folkhälsan 2013)

Kuvio 6. Havssimmare merkki

Avointen kysymysten vastauksista saimme myös hyviä toimintatapoja siitä miten uimaopettajat ja uimakoululaiset saadaan erottumaan muusta rannalla olevista ihmisistä. Mielestämme loistava tapa, jolla neljännes vastanneista erotti omat uimakoululaisensa muista lapsista, ovat uimakoulurannekkeet. Uimakoulurannekkeissa lukee uimakoulun/yrityksen nimi ja ne ovat kumia, eikä niitä tarvitse ottaa pois päivän aikana. Rannekkeet ovat hyvä apuväline lapsen tunnistamiseksi vedessä, mutta rannalla ollessaan, lapsien olisi hyvä pitää päällään myös seuran t-paitaa, tai vastaavaa, erottuakseen muista.

8.4 Työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutus

Työnantajan ja uimaopettajan vuorovaikutuksen ja viestinnän toimivuus on yksi uimakoulun kulmakivistä. Työyhteisön toimivuus on tärkeää, mutta rantauimakouluissa sen tärkeys korostuu. Oletuksemme oli että enemmän kokemusta omaavilla uimaopettajille on hyvin selkeää millainen työnjako järjestäjän ja uimaopettajan välillä on. Vastaukset ovat kuitenkin melko tasapuolisesti jakaantuneet ja vaikuttaisivat siltä että monet asiat koskien työnantajan ja vastaavan uimaopettajan työnjakoa ja vuorovaikutussuhdetta ovat epäselviä. Tämä viittaa siihen että vuorovaikutus on puutteellista.

Ajatellen oppijoiden turvallisuutta on huolestuttavaa, ettei työnantaja järjestä 48 % (n=15) uimaopettajista avustajaa tarpeen vaatiessa. On selvää, että jos uimaopettaja koee avustajan tarpeelliseksi, ei hän yksin kykene toteuttamaan opetusta tarpeeksi turvalisesti ja laadukkaasti.

Rikosrekisterilain mukaan työnantaja on velvollinen pyytämään rikosrekisteriote nähtäväksi, jos kyseessä on alakäisen kasvatus, opetus, hoito tai muu huolenpito. On huolestuttavaa että 68 % (n=21) uimaopettajista ei ole tarvinnut näyttää rikosrekisteriotetta työnantajalleen..

84 % (n=26) vastaajista ilmoittaa vuorovaikutuksen työnantajansa kanssa toimivan ja 77 % (n=24) on tapaamisia työnantajan kanssa. 45 % (n=14) oli sitä mieltä että tapaamisia pitäisi olla enemmän, joka viittaa siihen ettei vuorovaikutus ole riittävää. Se että 84 % (n=26) mielestä vuorovaikutus on toimivaa, on ristiriidassa muiden vastausten kanssa. Syy tähän voi johtua siitä, että vuorovaikutus on vähäistä ja molemmat osapuolet ovat siihen tyytyväisiä. tai uimaopettajan tiedottaminen ei ole tarpeen mukaista. Tulee ottaa huomioon, että suuri osa suomalaisten rantauimakoulujen järjestäjistä/työnantajista ovat itse vastaavia uimaopettajia kyseisissä rantauimakouluissa. Tämä aiheutti vastausten rehellisyyden suhteen ongelmia. Meillä ei ole varmuutta siitä, kuinka monella on em. tilanne, sillä emme kysyneet tätä lomakkeessamme. Oletuksemme on, että vastaukset joissa uimaopettajan mielestä vuorovaikutuksessa on parannettavaa, vastaavalla uimaopettajalla on erillinen työnantaja. Osaan vuorovaikutussuhteeseen liittyvistä kysymyksistä on jätetty vastaamatta. Vuorovaikutuksen laatua olisi pitänyt selvittää tarkemmin. (Hirsjärvi ym. 2010 s. 196)

8.5 Yhteenveto

Tutkimuksen kannalta huolestuttavimmat tulokset liittyvät lainsäädäntöön. Vastaavien uimaopettajien taustatiedoista käy ilmi, että 6 % (n=2) heistä oli alle 18 vuotiaita ja että 6 % (n=2) ei ole vaadittavaa uimaopettajankoulutusta. Laatuun ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä 19 % (n=6) vastaajista ilmoittaa, ettei sijainen aina ole 18 vuotta täyttänyt koulutettu uimaopettaja. Turvallisuusasiakirjaan, -suunnitelmaan ja riskianalyyysiin liittyvissä kysymyksissä oli myös huolestuttavia puutteita. 29 % (n=9) ei ole

lainkaan tehnyt turvallisuusasiakirjaa ja 42 % (n=13) on jättänyt riskianalyysin tekemättä. Turvallisuusasiakirjaan tutustuneiden määrä oli ainoastaan 68 % (n=21) vastaajista. Vuorovaikutukseen liittyvässä kysymyksessä, jossa tiedustelimme ovatko vastaavat uimaopettajat joutuneet näyttämään rikosrekisteriotteen, 68 % (n=21) vastasi kielteisesti. Laadun ja turvallisuuden kannalta lakien noudattaminen on ensisijaista, oli kyse mistä palvelusta tahansa. Erityisen tärkeää se on kuitenkin niiden palveluntarjoajien keskuudessa, joissa otetaan vastuu ihmisestä.

Turvallisuusrutiineihin liittyvissä kysymyksissä suurin hajonta oli kokeneiden ja kokeemattomien uimaopettajien välillä. Mielenkiintoisin vastaus liittyi asennekasvatukseen. 69 % (n=16) kokeneista uimaopettajista ja ainoastaan 31 % (n=7) kokeemattomista uimaopettajista, sisällyttää uimakouluunsa vesiturvallisuuteen liittyvää asennekasvatusta.

Vastaavan uimaopettajan ja työnantajan vuorovaikutukseen liittyvistä tuloksista mielenkiintoisimpia vastauksia oli, että 45 % (n=14) vastaajista oli sitä mieltä, että tapaamisia pitäisi olla enemmän ja että 48 % (n=15) uimaopettajista ei saa avustajaa tarpeen vaatiessa.

Avoimien kysymysten perusteella varteenotettavin ehdotus oli mielestämme että SUH laatisi oman tavoitetaulukon rantauimakouluille. Avoimista kysymyksistä parhaat toimintatavat olivat uimakoulurannekkeiden käyttö uimakoululaisten erottumiseksi muista rannalla olevista sekä Folkhälsanin jokavuotinen, pakollinen koulutus jossa päivitetään kaikki turvallisuuteen ja laatuun liittyvät asiat.

Tulosten yhteenveto osoittaa, että SUH:n ja viranomaisten suosituksia ei noudateta riittävällä tarkkuudella eikä niihin suhtauduta asiaankuuluvalla vakavuudella. Vastauksista huokui epätietoisuus siitä mitä kaikkea turvallinen ja laadukas uimakoulu pitää sisälleen. Tuloksemme viittaa siihen, että Suomalaiset rantauimakoulut eivät täytä turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun kriteereitä. Työnantajan ja vastaavan uimaopettajan vuorovaikutus jäi tutkimukssamme epäselväksi. Koska vuorovaikutussuhteella on merkittävä vaikutus uimakoulun laatuun, pidämme tarpeellisena tutkia vuorovaikutuksen toimivuutta tarkemmin. Mielestämme SUH voisi käyttää tutkimustuloksia kehittämistyössään. Olisi toivottavaa että rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta valvottaisiin ja seurattaisiin tulevaisuudessa tarkemmin.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2001, *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*, Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 217 s.

Ahonen, H. 1992, *Vuorovaikutus auttamisen välineenä*, Tampere: Tammer-Paino Oy, 167 s.

Alasuutari, P. 2011, *Laadullinen tutkimus 2.0*, 4 painos., Riika: InPrint, 331 s.

Cope, P. et al. 2000, *Situated learning in the practice placement*. Pub: Journal of advanced Nursing, vol. 31, April 2000, 856 s.

Danska, P. 2007. *På djupt vatten! – En studie om simlärares uppfattning om simlärarytbildningen och om ansvar och säkerhet i strandsimskolor*. Gymnastik- och Idrottshögskolan. Stockholm, 79 s.

Egidius, H. 1999, *Pedagogik för 2000-talet*, 2 painos., Tukholma: Bokförlaget Natur Och Kultur, 307 s.

Eloranta, V. & Jaakkola, T. 2003, *Ydinkeskeinen motorinen opettaminen*. Jyväskylän yliopisto, Liikuntakasvatuksen laitos. 9 s.

Erkkola, M. et al. 2007, *Lasten ympäristö ja terveys: Kansallinen CEHAP-selvitys*. Kansanterveyslaitos – Ympäristöterveyden osasto, Kuopio, 136 s.

Heikkinen, A. 1991, *Terveyden ja ilon tähden: herrasväki liikkeellä Suomessa 1700- ja 1800-luvulla*, Suomen Historiallisen Seuran julkaisuja, 188 s.

Helkama, K. et al. 1999, *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. Helsinki: Edita, 432 s.

Hirsjärvi, S; Remes, P. & Sajavaara, P. 1997, *Tutki ja kirjoita*, 15.–16. painos., Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy, 464 s.

Hirsjärvi, S; Remes, P. & Sajavaara, P. 1997, *Tutki ja kirjoita*, 6.-9. painos., Vantaa: Dark Oy, 430 s.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011, *Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*, Tallinna: Raamatutrukikoda 213 s.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 1988, *Teemahaastattelu*, 4 painos, Helsinki: Yliopistopaino, 144 s.

Hämäläinen, H. et al. 2013, *Uinninvalvoajakurssin materiaali*, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry, Helsinki, 56 s.

- Ilmanen, K. 1994, *Ensimmäinen liikkeellä: Helsingin kaupungin liikuntatoimi 1919-1994*, Helsingin kaupungin liikuntaviraston julkaisuja, 259 s.
- Ilmanen, K. 1996, *Pegasoksen siivin: Puotinkylän valtti 1946–1996*, Puotinkylän voimistelu- ja urheiluseura Valtin julkosuja, 183 s.
- Ilmanen, K. 1998, *Liikunnan kansalaistoiminnan varhaista paikantamista Helsingissä*, Jyväskylän yliopisto: Liikunnan ja sosiaalitieteiden laitos, Tutkimuksia no 62/1998
- Ilmanen, K. 2006, *Aina pinnalla – 50 vuotta työtä uimaopetuksen ja hengenpelastuksen hyväksi*, Helsinki: Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry. & Edita Publishing Oy, 265 s.
- Johanson, M; Fröding, A; Dahlén, B; Renlund, M. 2013, *Simhandbok*, Arbetsgruppen för Folkhälsans simverksamhet 8 painos, 56 s.
- Juntunen, R. et al., 2008, *Leiri kaikille lapsille. Liikuntaa kaikille lapsille – hanke*. Tammer-Paino, 16 s.
- Kallioniemi, J. & Löflund, B. 1992, *Kentiltä ja kokouksista: Turun kaupungin urheilu- ja liikuntatoimen seitsemän vuosikymmentä 1922–1992*, Turun kaupungin liikuntalautakunnan julkaisuja, 111 s.
- Keskinen I; Hakamäki J; Hotti K; Lauritsalo K; Liinpää S; Läärä J. & Pantzar T. 2011. *Uimaopetuksen käsikirja*, 3. painos., Docendo. 264 s.
- Kolo, T. 2003, *Ohjatun sekä omatoimisen uintiharjoittelun vaikutukset peruskoulun 6-luokkalaisten mitattuun ja koettuun uimataitoon sekä uintimotivaatioon Siilinlahden koulussa Siilinjärvellä*. Kuopion yliopisto, Lääketieteellinen tiedekunta, Pro gradu-tutkielma.
- Korte, H. & Myllyrinne, K. 2012. *Punainen Risti – Ensiapu*. 1. Painos Suomen Punainen Risti. Wellprint Espoo, 144 s.
- Koski, S; Rissanen, M & Tahvanainen, J. 2004, *Antiikin urheilu – Olympiakentiltä Rooman areenoille*, Kustantaja: Atena, 160 s.
- MacKay M. et al. 2006, *Child Safety Good Practice Guide: Good investments in unintentional child injury prevention and safety promotion*. Amsterdam: European Child Safety Alliance, 81 s.
- Mattila V. 2005, *Injuries and Their Risk Factors in Finnish Adolescents*. Tampereen Yliopisto – Pro gradu-tutkielma, 94 s.
- Metsämuuronen J. 2006, *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 2*, 4 painos, Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 884 s.

- Miettinen, P. 1995, *Yhteistyöllä huipulle – Miten rakennan menestyvän joukkueen*. 1 painos, VK-Kustannus, Jyväskylä: VK-Kustannus, 232 s.
- Miettinen, P. et al. 1999. *Liikkuva lapsi ja nuori*. 1. painos, VK - Kustannus Oy., Jyväskylä, 384 s.
- Nilsson, B. & Waldemarson, A. 2007, *Kommunikation Samspel mellan människor*, 3 painos., Puola: Pozkal, 169 s.
- Ojala, T & Uutela, A. 1993, *Rakentava vuorovaikutus*, Porvoo: WSOY:n graafiset laitokset, 139 s.
- Onnettomuuskeskus. 2011, *Hukkumiskuolemat Suomessa 1.4.2010-31.3.2011*. Tutkimustaselostus S1/2010Y. Helsinki, 2 s.
- Opetusministeriö - Liikuntapaikkajulkaisu 90. 2006, *Uimarantaopas*, Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry & Rakennustieto Oy ja Opetusministeriö. Tampere: Tammer-paino Oy, 95 s.
- Paavonheimo, R. 2009, *Selvitys lasten tapaturmien ehkäisystä – Lapsen turvaksi –hanke 2007-2009*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Helsinki, 53 s.
- Ryti, N. 2007, *Rantapelastajan käsikirja*, Helsinki: Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry, 375 s.
- Schön, D. A. 1987, *Educating the Reflective Practitioner*, London: Jossey-Bass Inc. 355 s.
- Sherborne, V. 1993, *Lasten kokonaiskehitystä tukeva liikunta – Yleisopetus, erityisopetus ja esiopetus*. Kehitysvammaliitto ry, Hakapaino Oy, 121 s.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2003, *Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien torjuntatyön vahvistaminen*. Helsinki, 34 s.
- Syrjälä, L; Ahonen, S; Syrjäläinen, E; & Saari, S. 1994, *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*, Helsinki: Kirjayhtymä Oy, 185 s.
- Terjestam, Y. 2003, *Säkerhet i vatten. Intervjuer med grundskoleelever och deras föräldrar 2002*. Räddningsverket, Karlstad, 21 s.
- Torvela, N. 2009, *Uimarantojen turvallisuus – Valtakunnallinen valvontaprojekti 2008*. KUV/241/53/2008. Kuluttajavirasto/tuoteturvallisuusvalvonta, 6 s.
- Vuorela, S. 2005, *Haastattelumenetelmät*, Käytettävyytutkimuksen menetelmät, Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelytieteiden laitos B-2005-1, s. 37–52.
- WHO, World Health Organisation. 1998, *Safety and Safety Promotion: Conceptual and Operational Aspects*. Canada, 20 s.

World Health Organization. 2005, *Child and adolescent injury prevention: a global call to action*. Department of Injuries and Violence Prevention, Switzerland, 12 s.

Zacheus, O. 2003, *Suurten yleisten uimarantojen valvonta ja veden laatu vuosina 1997-2002*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2003:9. Helsinki, 65 s.

Åberg Leif. 1993, *Esimiehen Viestintäopas*, Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 160 s.

Åberg, L. 1989, *Viestintä – tuloksen tekijänä*, 7 painos., Tammerpaino Oy, 329 s.

Åberg, L. 2006, *Johtamisviestintää Esimiehen ja asiantuntijan viestintäkirja*, Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 223 s.

ELEKTRONISET LÄHTEET:

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 a. SUH ry. [viitattu 13.8.2013]

Saatavissa: http://www.suh.fi/suh_ry/

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 b. SUH ry. [viitattu 13.8.2013]

Saatavissa: http://www.suh.fi/toiminta/hengenpelastus/viisaasti_vesilla

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 c. SUH ry. [viitattu 13.8.2013]

Saatavissa: http://www.viisaasti_vesilla.fi/#yhteystiedot

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 d. SUH ry. [viitattu 13.8.2013]

Saatavissa:

http://www.suh.fi/tiedotus/hukkumistilastot/mita_suh_n_tilastoihin_lasketaan_mukaan

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 e. SUH ry. [viitattu 13.8.2013]

Saatavissa: http://www.suh.fi/tiedotus/pelasta_ja_pelastu

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry 2012 f. SUH ry. [viitattu 16.12.2013]

Saatavissa: <http://suh.fi/koulutus/trimmi-kurssi>

Svenska Yle 2009 [viitattu 29.12.2013] Saatavissa:

<http://svenska.yle.fi/artikel/2009/06/09/simskolorna-intar-badstranderna>

Svenska Livräddningssällskapet 2013 [viitattu 16.12.2013] Saatavissa:

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/simskolor/om-var-simskola/kunskapsnivaer-for-simmarken>

Hakala & Rajala 2006, *Kuudesluokkalaisten ja aikuisten uimataito Suomessa 2006*. Jyväskylä. Likes. [viitattu 24.11.13] Saatavissa: <http://www.suh.fi/materiaalipankki>

Tukes 2011 b. *Kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja*, [viitattu 11.12.13] Saatavissa: <http://www.tukes.fi/fi/Haku-Google-Mini/?q=turvallisuusasiakirja>

Tukes, 2013 a. *Kuluttajaturvallisuuslaki* [viitattu 24.9.13] Saatavissa: www.tukes.fi/Tiedostot/Kuluttajaturvallisuus

Finlex 2013 a. *Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista* [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040613>

Finlex 2013 b. *Pelastuslaki* [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110379>

Finlex 2013 c. *Terveysturvallisuuslaki*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19940763>

Finlex 2013 d. *Järjestyslaki*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>

Finlex 2013 e. *Laki nuorista työntekijöistä* [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19930998#L1P2>

Finlex 2013 f. *Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä* [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060475#Pid1919753>

Finlex 2013 g. *Liikuntalaki*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19981054>

Finlex 2013 h. *Maankäyttö- ja rakennuslaki*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>

Finlex 2013 i. *Uimavesidirektiivi*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

http://www.hel.fi/hki/ymk/fi/Ymp_rist_n+tila/Vesi/Uimavesi/Uimavesiprofiilit

Finlex 2013 j. *Direktiivin kansalliset soveltamisohjeet*, [viitattu 24.9.13] Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080177>

Finlex 2013 k. *Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä*, [viitattu

27.1.14] Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504>

Valvira 2013 a. *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ohje*, [viitattu

24.9.13] Saatavissa:

http://www.valvira.fi/tietopankki/ohjeet_viranomaisille/yleisia_uimarantoja_koskeva_yl_eisolle_tiedottaminen/symbolit

LIITE 1. Kyselylomake

Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

Sähköpostiosoite *

TAUSTAKYSYMYKSET

Sukupuoli

Ikä

Ryhmä

Mikä koulutus sinulla on?

- Uimaopettajan peruskurssi
- Uimaopettajan jatkokurssi
- Uimaopettajakurssi (2007-->)
- Hengenpelastaja kurssi (kansainvälinen hengenpelastajakurssi/uinninvalvoja/rantapelastaja)
- Jokin muu

Kuinka monta vuotta olet toiminut vastaavana uimaopettajana?

- 0-1 vuotta
- 1-2 vuotta
- 2-4 vuotta
- 5 vuotta tai enemmän

Kuinka monta kesää olet työskennellyt rantauimakoulussa (Suomessa) uimaopettajana?

- Ensimmäinen kesä
- Toinen kesä
- 3-4 kesää
- 5 kesää tai enemmän

Toimitko sesongin ulkopuolella uimaopettajana?

- Kyllä
- Ei

RYHMÄ JA HENKILÖKUNTA

1. Kuinka monta uimaopettajaa/leikinhjaajaa/avustajaa on paikalla?

Uimaopettajaa

Leikinhjaajaa

Avustajaa

2. Onko rannalla rantavahteja?

- Kyllä
- Ei

3. Jos ei: Olisiko rantavahti/rantavahdit mielestäsi tarpeen

- Kyllä
- Ei

4. Kuinka monta lasta ryhmässä on?

5. Kuinka monta lasta saa olla yhtä uimaopettajaa kohden?

6. Voiko poikkeuksia tehdä?

- Ei

Kyllä, perustele:

7. Onko teillä/sinulla ikävaatimuksia ryhmän suhteen?

- Ei

Kyllä, perustele:

8. Voitteko tehdä poikkeuksia?

- Ei

Kyllä, perustele:

9. Saatko avustajan tarpeen vaatiessa?

- Kyllä
- En

10. Kenen vastuulla avustajan hankkiminen on? Työnantajan
 Omalla vastuulla
 En tiedä

UIMAKOULUN VALMISTELUT JA TIEDOTTAMINEN

11. Tarkistatko seuraavat asiat joka päivä ennen uimakoulua?

Rannan kunto Kyllä

Ei

Onko sinilevää Kyllä

Ei

Veden lämpötilan Kyllä

Ei

Aallot? Kyllä

Ei

Lasinsirut & roskat Kyllä

Ei

12. Kun tarvitset sijaista, onko hän aina 18 vuotta täyttänyt koulutettu uimaopettaja? Kyllä

Ei

13. Mainostatteko pidettävistä uimakouluista? Kyllä

Ei

En tiedä

14. JOS kyllä: Tuleeko uimakoulumainoksesta seuraavat asiat ilmi:

Mitä järjestetään Kyllä

Ei

Kuka järjestää Kyllä

Ei

Kenelle järjestetään Kyllä

Ei

Missä ja milloin järjestetään Kyllä

Ei

Miten ilmoittaudutaan Kyllä

Ei

Mistä saa lisätietoa Kyllä

Ei

15. Onko teillä lista vanhempien yhteystiedoista? Kyllä

Ei

16. Voivatko vanhemmat ottaa yhteyttä sinuun päivän aikana tarpeen vaatiessa? Kyllä

Ei

17. Informoidaanko oppilaiden vanhempia uimakoulutiedotteella ennen uimakoulua? Kyllä

Ei

En tiedä

18. JOS kyllä: Tuleeko uimakoulutiedotteesta seuraavat asiat ilmi

- Päivämäärä ja paikka Kyllä
 Ei
- Kellonajat Kyllä
 Ei
- Mihin kokoonnutaan ja mistä haetaan Kyllä
 Ei
- Hinta ja mihin maksetaan Kyllä
 Ei
- Kuka järjestää Kyllä
 Ei
- Varusteet Kyllä
 Ei
- Vakuutukset Kyllä
 Ei
- Uimaopettajan yhteystiedot Kyllä
 Ei
- Uimakoulun sisällöstä ja tavoitteista sekä siitä, kuinka kotona voidaan auttaa ja tukea oppimista Kyllä
 Ei
- Muita asioita

OPETTAJAN TURVALLISUUSRUTIINIT

19. Pidätkö nimenhuudon ennen ja jälkeen uimakoulun? Kyllä
 En

20. Pidätkö jonkinlaista päiväkirjaa (uimaopettajan päiväkirja) Kyllä
 En

21. Kirjaatko ylös tapahtumat? Kyllä
 En

22. Ovatko käytössänne vastuuparit? Kyllä
 Ei

23. Onko uimakoulussa asennekasvatusta vesiturvallisuudesta esim. hengenpelastus teemapäivä? Kyllä
 Ei

24. Olisiko/onko sellainen mielestäsi tarpeellinen? Kyllä
 Ei

25. Onko teillä turvallisuusasiakirja Kyllä
 Ei
 En tiedä

26. Oletko tutustunut turvallisuusasiakirjaan? Kyllä
 En

27. Oletko/oletteko tehneet riskianalyysin? Ei
 Kyllä, kuka on tehnyt?

28. JOS kyllä: Missä sitä säilytetään?

29. Oletteko tehneet turvallisuussuunnitelman/turvallisuusjärjestelmän? Ei
 Kyllä (kuka on tehnyt)

30. Onko teillä selkeä työnjako onnettomuuden sattuessa? Kyllä
 Ei

31. JOS kyllä: Kuinka olette jakaneet tehtävät?

32. JOS yksin tai ei työnjakoa: Miten hoidat tilanteen onnettomuuden sattuessa?

33. Löytyykö seuraava turvallisuuteen liittyvä välineistö rannalta?

Ensiapuvälineet: side- ja puhdistusvälineet

- Kyllä
 Ei

Matkapuhelin

- Kyllä
 Ei

Pelastusrengas

- Kyllä
 Ei

Heittoköysi

- Kyllä
 Ei

Pelastussauva

- Kyllä
 Ei

Pelastusvene

- Kyllä
 Ei

34. Mitä uimaopetusvälineitä rannalta löytyy?

35. Puuttuuko mielestäsi jotain?

36. Saatko tarvittaessasi uusia välineitä?

- Kyllä
 En

37. Huolehditaanko alueen ylläpidosta ja huollosta?

- Kyllä
 Ei

38. JOS kyllä: Ylläpidetäänkö seuraavia alueeseen liittyviä asioita?

Laiturirakennelmien kunto

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

Siistit pukusuojat

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

Siistit WC:t

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

Roskakorit

- Kyllä
 Ei
 En tiedä

39. Osaatko antaa ensiapua tarpeen vaatiessa?

- Kyllä
 En

40. JOS kyllä: kuinka ylläpidät/kehität
ensiapuvalmiuksiasi?

41. Vaaditaanko sinulta voimassa olevaa
ensiapukorttia?

- Kyllä
 Ei

42. Onko sinulla sellainen?

- Kyllä
 Ei

43. Pitäisikö kortin mielestäsi olla pakollinen?

- Kyllä
 Ei

44. Onko uimakoulualue rajattu?

- Kyllä
 Ei

45. Onko se mielestäsi riittävän iso?

- Kyllä
 Ei

HUOM! muista painaa lähetä painiketta

Lähetä

46. Onko uimaopetuksessa huomioitu seuraavat asiat:

harjoitteiden suoritussuunta (esim. Kyllä
sukellukset syvältä matalaan Ei
suuntaan)

syvän veden raja Kyllä
 Ei

suuret kivet Kyllä
 Ei

montut pohjalla Kyllä
 Ei

47. Onko kuivalla maalla oleva alue Kyllä
rajattu? Ei

48. Onko uimakoulussanne selkeät Kyllä
pelisäännöt oppilaille? Ei

49. Onko oppilaitten kanssa käyty Kyllä
läpi rajattu alue? Ei

50. Onko rannalla muita Kyllä
ihmisiä/uimakouluja Ei

51. JOS kyllä: miten erotat teidän
uimakoululaiset muista lapsista?

52. Miten sinä/te erotutte muista
ihmisistä/opettajista rannalla?

53. Käytätkö pilliä Kyllä
 Ei

YLEISIÄ KÄYTÄNTÖJÄ

54. Onko sinut vakuutettu työssä? Kyllä
 Ei

55. Onko työnantajat vakuuttanut Kyllä
uimakoululaiset? Ei

56. Oletko joutunut näyttämään rikosreiteriotteen?

- Kyllä
 Ei

57. Oletko aina mukana vedessä?

- Kyllä
 Ei

58. Onko teillä/sinulla seuraavia SUH:n tarjonnassa olevaa materiaalia käytössä?

Uintiaapinen

- Kyllä
 Ei

Uintikirja

- Kyllä
 Ei

Uintikirja

- Kyllä
 Ei

Uintimerkit ja todistukset

- Kyllä
 Ei

Seppeleet

- Kyllä
 Ei

Tarrat

- Kyllä
 Ei

Turva-aakkoset

- Kyllä
 Ei

59. Vaaditteko yllämainitun SUH:n materiaalin liittyviä suoritteita oppilailta jotta he pääsisivät seuraavalle tasolle/ryhmään?

- Kyllä
 Ei

60. Onko järjestelmä mielestäsi hyvä/toimiva?

- Kyllä
 Ei

61. Olisiko järjestelmällä mielestäsi parannettavaa?

- Ei

Kyllä, perustelee:

62. Onko teillä jokin muu järjestelmä jolla takaatte että taso on lapselle oikea?

- Kyllä
 Ei

63. Onko järjestelmä mielestäsi hyvä/toimiva?

- Kyllä
 Ei

64. Olisiko järjestelmällä mielestäsi parannettavaa?

- Ei

Kyllä, perustelee:

65. Tiedotetaanko vanhempia lasten kehittämisestä ja tasosta?

- Kyllä
 Ei

66. Onko sinulla mahdollisuus vaikuttaa ryhmään/mille tasolle oppilaat kuuluvat vai saavatko vanhemmat ilmoittaa lapsensa ryhmään/mille tasolle tahansa?

- Kyllä
 Vanhemmat päättävät

67. Pidätkö kirjaa saavutetuista merkeistä/uimataidoista?

- Kyllä
 Ei

68. Ilmoitetaanko saavutuksista/uimataidoista johonkin vai pysyvätkö ne omana tietonanne?

- Ei ilmoiteta
 Ilmoitetaan, mihin?:

69. Ovatko sinulle selvää milloin lapset ovat sinun vastuullasi ja milloin ei?

- Kyllä
 Ei

70. Ovatko vanhemmat siitä tietoisia?

- Kyllä
 Ei

71. Kuinka hoidat tilanteen jos lasta ei noudeta sovittuun aikaan?

72. Saavatko vanhemmat olla paikalla uimakoulun aikana?

- Kyllä
 Ei

73. Onko kohdan 72. järjestelyt mielestäsi hyvä/huono? miksi?

74. Toimiiko vuorovaikutus työnantajan kanssa mielestäsi hyvin?

- Kyllä
 Ei

75. Onko teillä tapaamisia?

- Kyllä
 Ei

76. Voisiko tapaamisia mielestäsi olla enemmän?

- Kyllä
 Ei

77. Onko työnantajasi mielestäsi aktiivisesti mukana uimakoulusuunnittelussa?

- Kyllä
 Ei

78. Koetko voivasi helposti kääntyä työnantajan puoleen tarvittaessa?

- Kyllä
 Ei

79. Onko onnettomuuksia/läheltä piti-tilanteita tapahtunut?

- Kyllä
 Ei

80. JOS kyllä: Millaisia?

81. Mikä/mitkä ovat yleisimpiä?

82. Olisiko onnettomuuden/läheltä piti-tilanteen voinut välttää jollakin keinolla?

- Ei
 Kyllä, miten?

83. Onko ennaltaehkäisevää työtä tehty tapaturmien välttämiseksi?

- Ei
 Kyllä, mitä

84. Ovatko yleisimmät onnettomuudet/läheltä piti-tilanteet kirjattu riskianalysin?

- Kyllä
 Ei

85. Poikkeavatko mielestäsi turvallisuusjärjestelyt rantauimakouluissa hallissa pidettävistä uimakouluista?

- Ei
 Kyllä

86. JOS kyllä, kuinka poikkeavat?

AVOIMET KYSYMYKSET

87. Mitä toimenpiteitä/valmisteluita teet ennen kesän ensimmäistä uimakoulua?

88. Kuinka ylläpidät/kehität uimaopetustaitojasi?

89. Mitä mielestäsi tarkoittaa turvallinen ja laadukas rantauimakoulu?

90. Miten itse takaat mahdollisimman turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun?

91. Muita kommentteja/parannusehdotuksia tulevaisuutta silmällä pitäen?

Sähköpostiosoite (jos haluatte osallistua arvontaan, jossa palkintona SUH:n tuotepalkintoja)

HUOM! muista painaa lähetä painiketta

Lähetä

LIITE 2. Saatekirje

SAATEKIRJE

Turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun kartoitus- tutkimuksen kuvaus

Arvoisa tutkimuksen osallistuja

OSALLISTUMISENNE ON TÄRKEÄÄ JA VAPAAEHTOISTA

Teidät on valittu *Turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun kartoitus* –tutkimukseen. Tutkimukseen kutsutaan teidän lisäksi noin 80 vastaavaa uimaopettajaa. Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista mutta tärkeää jotta saamme kattavan kuvan Suomen rantauimakoulujen tämän hetkisestä tilasta. Kaikki teitä koskevat tiedot käsitellään luottamuksellisesti ja niitä käsittelevät vain tutkimustyöhön osallistuvat henkilöt. Henkilöllisyytenne tulee pysymään salassa tutkimuksessa.

Tutkimus toimii opinnäytetyönä Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitolle. Tutkimus käsittelee rantauimakoulujen laatua ja turvallisuutta Suomessa. Keskeiset tutkimuskysymykset liittyvät turvallisen ja laadukkaan rantauimakoulun toimintaan. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto ry.

Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoite on saada tietoa siitä, kuinka hyvin laatu- ja turvallisuuskysymykset on otettu huomioon uimakoulun järjestämisessä ja toteuttamisessa.

Sekä selvittää olisiko Suomessa käyttöä yhtenäiselle linjaukselle turvallisuus- ja laatu-kysymyksissä. Niitä voitaisiin tulevaisuudessa tarkastella ja toteuttaa Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastuksen kehittämistyössä.

Määrällinen tutkimus

Kyseessä on määrällinen tutkimus joka koostuu rantauimakoulun vaastaavalle uimaopettajalle lähetettävästä kyselylomakkeesta. Kyselylomakkeessa tulemme kysymään kysymyksiä jotka liittyvät rantauimakoulujen laatuun ja turvallisuuteen sekä uimaopettajan toimintaan.

Eettiset lupaukset.

Tulemme noudattamaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan edellytyksiä suorittaessamme tutkimusta. Tutkimuksessa toteutetaan tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää tutkimuksen tuloksia julkaistessa. Tulemme myös noudattamaan tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa.

Tästä eteenpäin

Tässä samaisessa sähköpostissa teillä on suora internetlinkki Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton sivulle, jossa teidän olisi tarkoitus täyttää kyselylomake (perjantaihin 31.8 mennessä). Kyselylomake on tehty sekä Suomeksi että Ruotsiksi, jotta voisitte valita itsellenne mieluisamman. Internetlinkin vieressä on salasana joka teidän tulisi kirjoittaa ensimmäisen kysymyksen vastauslaatikkoon, varmistaaksemme että olette tutkimukseen osallistuva henkilö. Kyselylomakkeessa on sekä avoimia kysymyksiä, joihin tulee vastata omin sanoin että suljettuja kysymyksiä, joihin tulee valita paras sinulle sopiva vastaus. Kysely on jaettu kahteen osaan, täyttäessänne lomaketta tulee teidän lähettää vastaukset kysymyksen numero 45 ja 91 jälkeen. Toisen lähetyksen jälkeen ikkunaan ilmestyy ensimmäisen osan kysymykset uudestaan, tarkoittaen että olette valmis. Jos ihmettelette jotakin, ottakaa yhteyttä alla oleviin yhteystietoihin.

Vastaajien kesken arvotaan SUH:n tuotepalkintoja!

Osallistumisesi tutkimukseen on tärkeää!

Yhteystiedot:

Tutkimuksen tekijät:

Niko Nieminen
puh.0400469202
sähköposti: nieminen@arcada.fi

Max Wiberg
puh.0505902502
sähköposti: max.wiberg@arcada.fi

Toimeksiantaja:

Tero Savolainen (SUH)
puh. 0504917444
sähköposti: tero.savolainen@suh.fi

Ohjaaja:

Riitta Vienola (Arcada)
puh. 0405135569
sähköposti: riitta.vienola@arcada.fi

LIITE 3. Kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja

KULUTTAJATURVALLISUUSLAIN MUKAINEN TURVALLISUUSASIAKIRJA

1. Velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja

Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukaan eräitä kuluttajapalveluja tarjoavien toiminnanharjoittajien on laadittava toimintaansa koskeva turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Suunnitelmassa on otettava huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus. Turvallisuusasiakirjasta ja sen sisällöstä on lisäksi tarkemmin säädetty lain nojalla annetussa, eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1110/2011).

Turvallisuusasiakirja tulee olla laadittuna ennen palvelun tarjoamisen aloittamista. Jos kuluttajapalvelun tarjoaminen on aloitettu ennen uuden lain voimaantuloa (1.1.2012), lain 7 §:n mukainen turvallisuusasiakirja tulee siirtymäsäännöksen mukaan olla laadittuna viimeistään 1.7.2012.

Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus koskee niitä toiminnanharjoittajia, jotka tarjoavat lain 6.1 §:n 1-14 kohdissa lueteltuja palveluja:

- 1) huvipuisto, perhepuisto, eläintarha, kotieläinpuisto, tivoli ja sirkus;
- 2) kuntosali;
- 3) laskettelukeskus ja muu rinnekeskus;
- 4) leikkikenttä ja siihen rinnastettava sisäleikkipaikka;
- 5) rullalautailupaikka ja vastaavanlainen pyöräilypaikka;
- 6) seikkailu-, elämys- ja luontopalvelu sekä niihin rinnastettava muu ohjelmapalvelu, jollei siihen sisältyvää riskiä voida arvioida vähäiseksi;
- 7) kiipeilykeskus;
- 8) ratsastustalli ja muu ratsastuspalvelu;
- 9) kartingrata;
- 10) uimahalli, maauimala, kylpylä ja viihdekylpylä;
- 11) uimaranta ja talviuintipaikka;
- 12) tatuointi-, lävistys- ja muu kehonmuokkauspalvelu;
- 13) turvapuhelinpalvelu ja muu vastaava palvelu;
- 14) tapahtuma, joka sisältää merkittävän riskin, josta toteutuessaan voi aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

Näiden palvelujen tarjoajat ovat kuluttajaturvallisuuslain 6 §:n nojalla myös velvollisia tekemään ilmoituksen palvelun tarjoamisen aloittamisesta, toiminnan olennaisesta muuttamisesta ja palvelun tarjoajan vaihtumisesta sen kunnan kuluttajaturvallisuusvalvontaviranomaiselle, jonka alueella palvelua tarjotaan.

Palvelun tarjoajien toiminnan tukemiseksi ja helpottamiseksi Tukes on laatinut oheisen, yleisen ohjeen turvallisuusasiakirjan sisällöstä. On tärkeää huomata, että toimi-

nanharjoittajien tulee laatia kuhunkin kuluttajapalveluun oma, juuri kyseiseen toimintaan soveltuva ja sen erityispiirteet huomioon ottava turvallisuusasiakirja. Jos palvelun tarjoaja tarjoaa monenlaisia palveluja taikka samaa palvelua useassa paikassa, hän voi lain 7 § 3 momentin mukaan laatia näille palveluille yhden yhteisen turvallisuusasiakirjan. Yhteisessä turvallisuusasiakirjassa tulee esittää kuhunkin palveluun ja niiden turvallisuusasioihin liittyvät erityispiirteet.

2. Mahdollisuus yhdistää turvallisuusasiakirja muihin vastaaviin suunnitelmiin

Kuluttajaturvallisuuslain 7 § 2 momentin mukaan jos samaa palvelua varten on muun lain nojalla laadittava pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, ei välttämättä ole tarpeen laatia erillistä kuluttajaturvallisuuslain tarkoittamaa turvallisuusasiakirjaa. Turvallisuusasiakirja voidaan yhdistää muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan. Turvallisuusasiakirjan yhdistämisen muuhun turvallisuussuunnitelmaan on kuitenkin oltava tarkoituksenmukaista, eikä yhdistämisestä saa olla haittaa turvallisuusasiakirjan käytettävyyden kannalta. Asiakirjoja yhdisteltäessä on tarkoin huolehdittava siitä, että tällaisesta yhdistämisestä huolimatta turvallisuusasiakirjaan sisällytetään kaikki eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta annetun valtioneuvoston asetuksen edellyttämät tiedot.

3. Turvallisuusasiakirjan sisältö

Turvallisuusasiakirjan laajuus ja sisältö riippuvat tarjottavasta palvelusta ja siihen sisältyvistä riskeistä. Eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan turvallisuusasiakirja on laadittava siten, että se on riittävän kattava ja yksityiskohtainen ottaen huomioon toiminnan luonne ja laajuus (1 §). Asetuksen 2 §:ssä on lueteltu asiat, jotka turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä, jollei se ole nimenomaan kohteena olevan palvelun osalta tarpeetonta. Joissain kohdissa mainittuja seikkoja voi olla aiheellista täydentää tarkemmalla selvityksellä ko. aiheesta. Asetuksen mukaan turvallisuusasiakirjassa tulee tarpeen mukaan ottaa huomioon myös kohteen tai sen rakenteen tavanomaisesta poikkeava käyttö. Lisäksi turvallisuusasiakirjassa on hyvä olla erilliset turvallisuussuunnitelmat tai toimintaohjeet palveluun sisältyvistä yksittäisistä toiminnoista ja / tai suorituspaikoista, jos tämä on tarpeen. Esim. ohjelmapalveluyrityksen turvallisuusasiakirja voi sisältää erilliset turvallisuussuunnitelmat kaikista eri aktiviteeteista, joita yritys tarjoaa.

4. Turvallisuusasiakirjan toimittaminen pyynnöstä valvontaviranomaiselle

Kuluttajaturvallisuuslain 7 § 6 momentin mukaan turvallisuusasiakirja on näytettävä ja toimittava valvontaviranomaiselle tämän sitä pyytäessä. Sitä ei siis tarvitse toimittaa (esim. kuluttajapalvelun tarjoamisen aloittamista koskevan, lain 6 §:n mukaisen ilmoituksen tekemisen yhteydessä), ellei valvontaviranomainen sitä nimenomaisesti pyydä.

Ohje turvallisuusasiakirjan sisällöstä

1. Palvelun tarjoaja (/ yritys)
  - nimi, kotipaikka ja yhteystiedot
  - mitä palveluita turvallisuusasiakirja koskee

2. Turvallisuusasioista vastaava(t) henkilö(t) ja varahenkilö(t),
  - nimet ja yhteystiedot (puhelinnumerot)
    - isommista yrityksissä työvuoron turvallisuusvastaavat ja heidän tehtävänsä
    - tarpeen mukaan mahdollisten alihankkijoiden turvallisuusvastaavat
    - tehtävien määrittely, esim. yleinen turvallisuuden valvonta, suunnittelu ja ohjeistus, henkilökunnan koulutus alkusammutus- ja ensiapuvälineistä vastaaminen, onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden raportointi ja seuranta, tehtävät onnettomuustilanteissa

3. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset
  - tunnistetaan mitä vaaroja toimintaan liittyy ja missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua ja kuinka todennäköisiä onnettomuudet ovat?

4. Toimenpiteet vaarojen poistamiseksi tai tapaturmien ja onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi
  - Vaarojen tunnistamisessa esille tulleet seikat, jotka vaativat erityistä huomiota.
  - Esim. vaarallisten maastonkohtien (mm. teiden, tasoristeysten ja vesialueiden ylitykset) huomioiminen reitin suunnittelussa ja menettelytavat turvallisuuden varmistamiseksi, kuten mahdolliset vaihtoehtoiset reittivaihtoehdot

5. Ohjeet erilaisia kohdan 3 mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
  - keinot ja ohjeet avun hälyttämisestä ja varajärjestelmästä
  - johtamisvastuu, työnjako ja tehtävät onnettomuustilanteessa
  - toimintajärjestys ja ensiavun antaminen
  - luettelo ensiapuvälineistä ja pelastusvälineistä sekä niiden sijainti
  - evakuointisuunnitelma
  - ohjeet asiakkaan katoamisen varalle

- lisäksi safareiden / vastaavien retkien osalta ohjeet sen varalle, että opas menettää toimintakykynsä tai joutuu erilleen ryhmästä
6. Palvelun tarjoamisessa mukana olevien turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset
- tarvittaessa esim. ohjaajan/oppaan/valvojan ammattitaito, ikä, koulutus tai lajiliiton osoittama pätevyys, jne.
  - tehtävät onnettomuustilanteissa
  - henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus
  - luettelo suoritetuista koulutuksista ja harjoituksista sekä niihin osallistuneet
7. Palvelussa käytettävät tilat, rakenteet, välineet, reitit, eläimet, henkilösuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa koskevat vaatimukset
- luettelo rakennuksista ja rakenteista (tarpeen mukaan kartta / piirros rakennusten ja rakenteiden sijainnista)
    - tarkastus ja huolto
    - tarkastus- ja huoltosuunnitelma (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
    - tarkastus- ja huoltopäiväkirja
    - vastuuhenkilöt
  - poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammuksen- ja pelastustehtävien järjestelyt
  - eläimet, eläimistä vastaavan vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot, luettelo eri toiminnoissa käytettävistä eläimistä, asiakkaiden ohjeistaminen ja valvonta eläinten suhteen, esim. eri eläinten käyttöön liittyvät rajoitukset ja hoidon erityisohjeet
  - reitit, esim. liitteenä olevilla kartoilla (esim. moottorikelkka- ja maastoratsastusreitit)
  - ns. pelastus- / noutopisteet reiteillä, jotka pelastuslaitoksen tiedossa
  - erilliset pelastusvälineet
  - turvallisuusvälineet ja henkilösuojaimet, niistä vastaavan vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot,
  - luettelo turvallisuusvälineistä ja henkilösuojaimista sekä niiden säilytyspaikka, välineiden tarkastus ja huolto, sekä huoltosuunnitelma (milloin ja mitä tarkastetaan ja huolletaan) ja huoltopäiväkirja (merkitään esim. päiväkirjaan)
- Varusteet,
- kiipeily- ja laskeutumisvälineiden käyttöpäiväkirja
  - muut välineet ja varusteet (esim. urheiluvälineet, koneet ja laitteet)
  - muiden välineiden osalta vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot
  - luettelo välineistä ja varusteista, niiden säilytyspaikka ja hankinta-aika
    - tarkastus ja huolto

- huoltosuunnitelma (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- huoltopäiväkirja

8. Palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuhterajoitukset

- miten esim. vaihtuvat sääolosuhteet vaikuttavat palvelun tarjoamiseen ja toiminta olosuhteiden (esim. säätila, valaistusolosuhteet) muuttuessa

9. Palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa sekä palveluun osallistuvien terveydentilaa, fyysistä kuntoa, kokemusta, koulutusta, kielitaitoa ja muita vastaavia seikkoja koskevat vaatimukset

- toiminnanharjoittajan määrittelemä asiakkaiden yhtäaikainen enimmäismäärä eri toiminnoissa / suorituspaikoilla perustuen tarjottavan palvelun sisältämiin riskeihin (usein huomattavasti pienempi kuin esim. viranomaisen kokoontumistilalle asettama suurin yhtäaikainen ihmismäärä tai uimahallin vaatekaappien määrä)
- mahdolliset kielitaito, ikä-, kunto-, taito- ym. vaatimukset ja rajoitukset (esim. päihteiden käytön kieltäminen) sekä erityisedellytykset lasten ja muiden erityisryhmien osalta

10. Palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet

- katsojat, sivulliset, ohikulkijat jne. (esim. hiihtoladun poikki kulkeva moottorikelkkareitti)

11. Miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä

- pienetkin onnettomuudet ja vakavat läheltä piti –tilanteet
- onnettomuuskirjanpidon säännöllinen hyödyntäminen (palvelun turvallisuuden jatkuva parantaminen): vastuuhenkilö ja kuinka usein tehdään
- kuvaus onnettomuuskirjanpidon ja -tutkinnan järjestämisestä
  - onnettomuuden analysointi (esim. mitkä tekijät johtivat onnettomuuden syntymiseen?)
  - vastaavien tapausten varalta ennalta ehkäisevien toimenpiteiden miettiminen ja toimeen paneminen sekä vastuuhenkilön nimeäminen ja aikataulun tekeminen toimenpiteiden toteuttamiseen

12. Menettely kuluttajaturvallisuuslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi

- ilmoitus on tehtävä viivytyksettä kunnan kuluttajaturvallisuusvalvontaviranomaiselle.
- minne toimitetaan, kuka hoitaa jne, tapauksesta ilmoittaminen myös viranomaisille (työsuojelupiiri, poliisi,)
- viranomaiselle voidaan myöhemmin toimittaa tarvittavia lisätietoja ja asiakirjoja, kuten onnettomuusraportti sen valmistuttua

13. Miten turvallisuusasiakirjaan ja -suunnitelmaan sisältyvät tiedot saadaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien tietoon

- miten turvallisuusasiakirjan tiedot saatetaan henkilöstön ym. tahojen tietoon (turvallisuusasiakirjan läpikäynti, päivitykset, koulutukset yms. esim. lista, johon työntekijät allekirjoituksellaan kuittaavat saaneensa perehdytyksen)

14. Miten tietojenantoasetuksessa (Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista 613/2004) säädetty tiedot annetaan palveluun osallistuville ja palvelun vaikutuspiirissä oleville

osallistujien varustautuminen (millainen vaatetus, kengät ym. vaaditaan)

- osallistujien opastaminen
- missä vaiheessa ja miten opastus toteutetaan (esim. linja-autossa matkalla suorituspaikalle, suorituspaikalla, video, näyttämällä, eri menetelmien yhdistelmänä)
- palveluun liittyvistä riskeistä kertominen
- käyttäytymisohjeet, turvallisuusvälineiden ja henkilönsuojainten käyttö, hätätilanteissa toimiminen
- opastamiseen liittyvät erityistilanteet (mm. pimeys, kulttuurierot ja kielivaikeudet)
- kirjallisesti annettavat tiedot, suullinen opastus, tarvittavat kieliversiot jne.

Turvallisuusasiakirja tulee lain 7 § 4 momentin mukaan pitää ajan tasalla.

